

UWAGI ANALITYCZNE

STAN LUDNOŚCI

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w maju 2002 r. wykazały, że liczba ludności województwa małopolskiego wyniosła 3232408 osób.

W porównaniu z wynikami przeprowadzonego po II wojnie światowej Spisu Powszechnego z dnia 3 XII 1950 r.¹, liczebność populacji województwa małopolskiego wzrosła o 60,7%. Natomiast w porównaniu z ostatnim spisem powszechnym (6 grudnia 1988 r.) ludność Małopolski wzrosła o 144,9 tys. osób, czyli o 4,7% (najwyższy przyrost liczby ludności w skali wszystkich województw). Po województwach mazowieckim, śląskim i wielkopolskim jest to najludniejszy region kraju.

W województwie małopolskim w okresie 1989 – 2002 zdecydowanie wzrosła liczba ludności wiejskiej, aż o 103,5 tys. osób, podczas gdy liczba mieszkańców miast wzrosła o 41,4 tys. Tempo przyrostu ludności w miastach wyniosło 2,61%, natomiast na wsi 6,88%. Na tle kraju wskaźniki są bardzo wysokie, ponieważ w Polsce przyrost ludności w miastach wyniósł 1,88%, natomiast na wsi stopa ubytku wyniosła minus 0,57%.

Ludność miejska w Małopolsce stanowi 50,3% ogółu ludności województwa (w Polsce 61,8%). W porównaniu z danymi z 1988 r.¹ jej liczba spadła o 1,0 punkt procentowy.

Tabl.1. Ludność według płci na podstawie spisów 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
6 XII 1988 (w tys.)	3087,5	1501,1	1586,4
20 V 2002 (w tys.)	3232,4	1569,6	1662,8
Różnica w latach 1988-2002 (w tys.)	+144,9	+68,5	+76,4
Dynamika zmian (1988=100) w %	104,7	104,6	104,8

Zmiany w rozwoju ludności, jakie zaobserwowano w latach 1989 – 2002, były zróżnicowane w poszczególnych powiatach. W czterech z nich odnotowano spadek liczby ludności, największy w powiecie miechowskim (o 6,7%), olkuskim (o 6,1%), proszowickim (o 3,2%), natomiast nieznaczny na obszarze powiatu chrzanowskiego (o 0,4%). Z kolei największy przyrost ludności wystąpił w mieście na prawach powiatu Nowy Sącz oraz w powiatach limanowskim i myślenickim – o około 12% w stosunku do danych z poprzedniego spisu.

Tabl.2. Liczba ludności według płci i powiatów w 2002 r.

POWIATY	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach			w %	
WOJEWÓDZTWO	3232,4	1569,6	1662,8	50,3	49,7
Powiaty					
bocheński	97,7	48,0	49,7	32,8	67,2
brzeski	89,2	44,0	45,2	21,6	78,4
chrzanowski	129,1	62,8	66,3	62,8	37,2
dąbrowski	58,4	29,0	29,3	19,3	80,7
gorlicki	106,2	52,2	54,0	31,7	68,3

¹ Dla potrzeb porównań i oceny zmian wyniki spisu ludności i mieszkań zostały przeliczone według podziału terytorialnego kraju obowiązującego w dniu 1 stycznia 1999 r.

Tabl.2. Liczba ludności według płci i powiatów w 2002 r. (dok.)

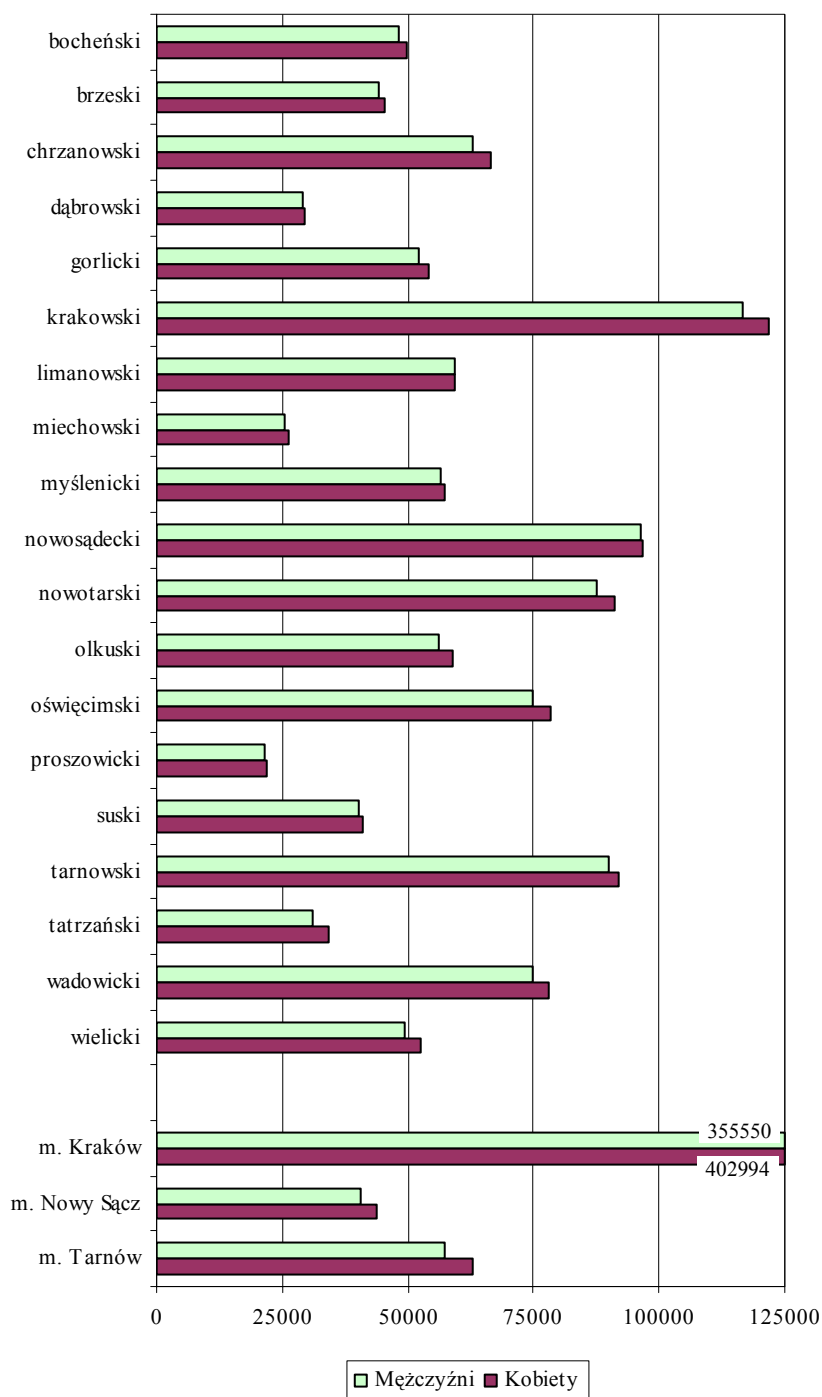
POWIATY	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach			w %	
Powiaty (dok.)					
krakowski	238,3	116,5	121,7	18,5	81,5
limanowski	118,8	59,5	59,3	18,3	81,7
miechowski	51,7	25,3	26,4	23,0	77,0
myślenicki	113,7	56,6	57,2	26,5	73,5
nowosądecki	192,8	96,2	96,6	19,6	80,4
nowotarski	178,8	87,7	91,0	29,9	70,1
olkuski	115,0	56,3	58,7	50,6	49,4
oświęcimski	153,3	74,8	78,5	56,1	43,9
proszowicki	43,6	21,5	22,1	14,3	85,7
suski	81,1	40,2	40,9	25,2	74,8
tarnowski	181,9	90,0	91,9	8,7	91,3
tatrzański	65,3	31,2	34,1	43,2	56,8
wadowicki	152,7	74,8	77,9	30,2	69,8
wielicki	102,0	49,5	52,5	25,8	74,2
Miasta na prawach powiatu					
Kraków	758,5	355,6	403,0	100,0	x
Nowy Sącz	84,5	40,6	43,9	100,0	x
Tarnów	119,9	57,1	62,8	100,0	x

Według wyników spisu 2002 r. Kraków posiadał największą liczbę ludności 758,5 tys. Drugim w kolejności jest powiat krakowski ziemski – 238,3 tys. mieszkańców. Łącznie w powiatach grodzkim i ziemskim krakowskim mieszka 30,8% ogółu ludności Małopolski. Trzecim pod względem liczby mieszkańców jest powiat nowosądecki ziemski (192,8 tys).

Po miastach na prawach powiatu (Kraków, Nowy Sącz i Tarnów) najbardziej zurbanizowanym powiatem był powiat chrzanowski, gdzie mieszkańcy miast stanowili 62,8% ogółu ludności całego powiatu, a następnie oświęcimski – 56,1% oraz olkuski – 50,6%. Największy odsetek ludności wiejskiej zamieszkuje powiat tarnowski – 91,3% populacji ludności.

W 2002 r. w Małopolsce spisano 1569,6 tys. mężczyzn i 1662,8 tys. kobiet. W okresie międzyspisywym, pomimo znacznego wzrostu liczby ludności, nie zmieniły się proporcje według płci. Mężczyźni nadal stanowią blisko 49% ogółu ludności, kobiety około 51%. Zmianie nie uległ również współczynnik feminizacji i podobnie jak w 1988 r. na 100 mężczyzn w województwie przypadało 106 kobiet - w miastach 111, natomiast na wsi 101 (w 1988 r odpowiednio 109 i 102). Najwyższym współczynnikiem feminizacji cechowały się miasta znajdujące się w powiecie tatrzańskim (119 kobiet), miechowskim (114), natomiast najmniejszy charakteryzował obszary miejskie w powiecie tarnowskim, gdzie na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Na terenach wiejskich największy współczynnik feminizacji wystąpił w powiatach chrzanowskim i wielickim (po 105), oraz krakowskim i olkuskim (po 103). Najmniej sfeminizowanymi obszarami były tereny wiejskie powiatu limanowskiego, gdzie na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet.

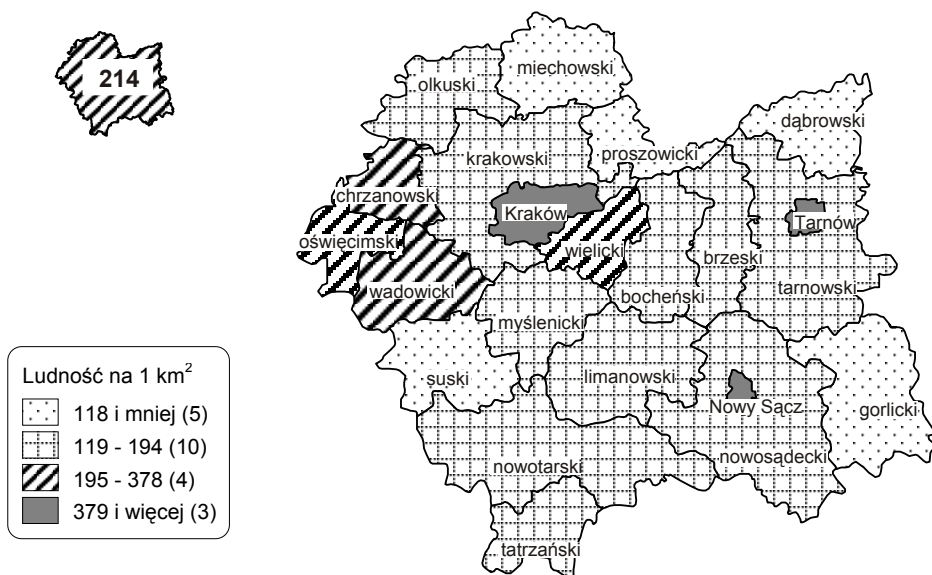
Ludność według płci i powiatów w 2002 r.

W Małopolsce gęstość zaludnienia, czyli liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni, wyniosła 214 osób. Większą gęstość zaludnienia zaobserwowano jedynie w województwie śląskim – 385 osób na km².

Poszczególne powiaty województwa były dosyć zróżnicowane pod względem gęstości zaludnienia. Największa liczba ludności na kilometr kwadratowy występowała w trzech miastach na prawach powiatu: Krakowie - 2320 osób, Tarnowie - 1666 osób i Nowym Sączu - 1482 osoby oraz w powiatach oświęcimskim – 378 i chrzanowskim – 348 osób. Najmniejsza gęstość zaludnienia cechowała powiat miechowski – 76 osób na km².

Gęstość zaludnienia w 2002 r.

Porównując wyniki spisu z 2002 r. z danymi z bieżących bilansów ludności² z końca 2001 r. zauważamy, że liczba ludności w województwie w okresie spisu była mniejsza o 8,5 tys. osób (0,3%) w stosunku do danych bilansowych. W miastach wystąpił spadek liczby ludności niemal o 3 tys. (o 0,2%), natomiast na wsi o 5,5 tys. osób (o 0,3%). Różna też była skala rozbieżności w poszczególnych powiatach. Większą o 2,4% liczbę ludności, w porównaniu do bieżących bilansów, spisano w Krakowie. Wzrost wystąpił również w powiatach: wielickim o 0,8%, krakowskim o 0,4% oraz Nowym Sączu o 0,01%. Spadek liczby ludności w stosunku do bilansów odnotowano natomiast w powiatach: olkuskim² – o 6,9%, proszowickim – 2,7% oraz gorlickim – 2,1%. Minimalny spadek wystąpił w powiecie tarnowskim (0,05%). Różnice te wynikają z faktu, że w momencie spisu pewna grupa osób była wymeldowana „donikąd” z ich stałego miejsca zamieszkania. Część z nich od dłuższego czasu przebywała za granicą. W bilansach ludności do roku 2001 osoby te pozostawały w stanie ludności gminy, na terenie której były do tej pory zameldowane. W trakcie spisu, jeżeli mieszkali (przebywali) w Polsce (bez zameldowania) zostali spisani w miejscu aktualnego przebywania, jeżeli zaś poza granicami państwa – w spisie nie ujęto ich w ogóle.

LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU

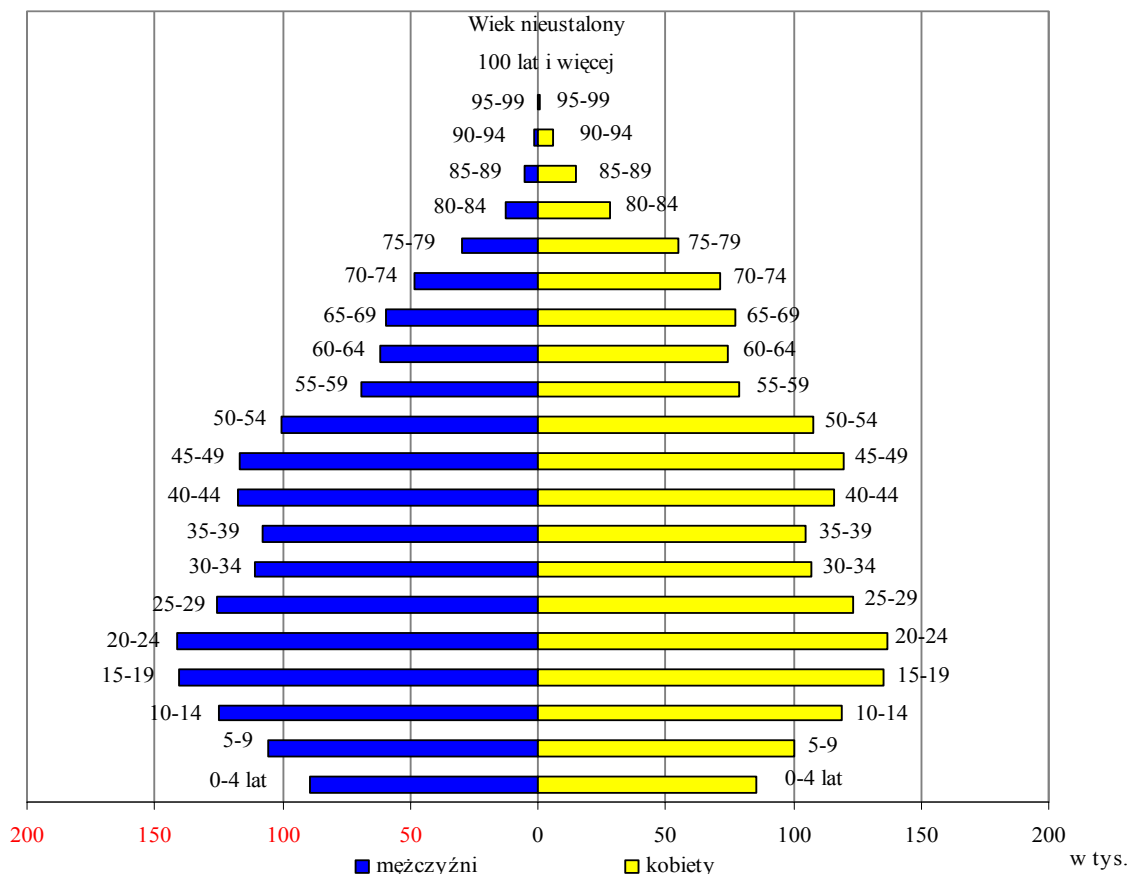
Przesuwanie się wyżów i niżów demograficznych przez różne grupy wieku ludności, a także obserwowany od początku lat 90-tych spadek dzietności oraz wydłużanie się przeciętnego trwania życia spowodowały bardzo duże zmiany w zakresie struktury wieku ludności między spisami 1988 i 2002 roku.

Od ostatniego spisu w województwie małopolskim liczba ludności w grupie wiekowej 45 – 49 lat wzrosła z 147,0 tys. do 236,6 tys. Oznacza to wzrost o 61% liczby osób tej grupy wiekowej w stosunku do danych z 1988 r. Grupę tą stanowiły osoby urodzone w okresie wyżu demograficznego z lat 50-tych. Natomiast największy spadek liczby osób o 83,5 tys. (32%) zanotowano w grupie z przedziału wiekowego 0 – 4 lat, co jest efektem trwającej od lat 90-tych depresji urodzeniowej.

² W danych bilansowych z 2001 r. ujęto ludność miasta Sławków, które z dniem 1 stycznia 2002 r. weszło w skład województwa śląskiego.

Wyniki NSP pokazały, że osoby w wieku 20 – 24 lat stanowiły najliczniejszą grupę w Małopolsce (8,6%). Udział tej grupy wiekowej był również najwyższy w miastach (9,4%). Natomiast na wsi najliczniej występowały osoby w wieku 15 – 19 lat, które stanowiły 8,8% ogółu ludności województwa. Znaczne obniżenie populacji w poszczególnych grupach wiekowych zaczyna się od osób, które w czasie ostatniego spisu skończyły 55 rok życia. Udział ten wahał się od 4,6% dla osób w przedziale wiekowym (55 – 59 lat) do 2,2% dla grupy osób powyżej 80-go roku życia.

Piramida wieku ludności w 2002 r.

Porównując dane z dwóch spisów łatwo zauważyć, że spada liczba dzieci i młodzieży, natomiast wzrasta liczba osób w wieku emerytalnym. W ciągu 14 lat dzielących obydwa spisy zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W 2002 roku udział dzieci i młodzieży w wieku 0 - 17 lat w ludności ogółem wynosił 24,3%, podczas gdy w 1988 r. odsetek ten wyniósł 30,3%. Istotne zmniejszanie się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym dotyczyło zarówno ludności miejskiej – spadek o 8 punktów procentowych, jak i ludności wiejskiej – spadek o 4 punkty procentowe w stosunku do roku 1988.

W stosunku do 1988 r. wzrosła liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18 – 64 lata, kobiety 18 – 59 lat) z 1757,4 tys. do 1960,8 tys., tj. o 11,6%. Również udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności województwa wzrósł w porównaniu z 1988 r. o około 4 punkty procentowe. Na przestrzeni ostatnich dwóch spisów grupa osób w wieku mobilnym (18 – 44 lat) uległa niewielkiemu wzrostowi o 91,0 tys. (tj. o 7,5%). Natomiast duży wzrost odnotowano w grupie osób w wieku niemobilnym (mężczyźni 45 – 64 lat i kobiety 45 – 59 lat) o 112,4 tys. (tj. o 20,7%). Zwiększyła się również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. W stosunku do poprzedniego spisu liczba osób w tym wieku wzrosła o 95,3 tys. (tj. o 24,4%).

Tabl.3. Stan i struktura ludności według wieku w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem ^a	Ludność w wieku				poprodukcyjnym
			przedprodukcyjnym	produkcyjnym			
				razem	mobilnym	niemobilnym	
w tysiącach							
OGÓŁEM	1988	3087,5	936,6	1757,4	1214,8	542,6	390,5
	2002	3232,4	785,6	1960,8	1305,8	655,0	485,8
Miasta	1988	1585,4	457,1	945,0	659,5	285,4	181,8
	2002	1626,9	338,5	1039,8	669,1	370,6	248,5
Wieś	1988	1502,1	479,5	812,5	555,3	257,2	208,7
	2002	1605,5	447,2	621,0	636,7	284,3	237,3
w odsetkach							
OGÓŁEM	1988	100,0	30,3	56,9	39,3	17,6	12,6
	2002	100,0	24,3	60,7	40,4	20,3	15,0
Miasta	1988	100,0	28,8	59,6	41,6	18,0	11,5
	2002	100,0	20,8	63,9	41,1	22,8	15,3
Wieś	1988	100,0	31,9	54,1	37,0	17,1	13,9
	2002	100,0	27,9	57,4	39,7	17,7	14,8

a W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (0,1 tys. w 2002 r. oraz 3,0 tys. w 1988 r.)

Według danych z NSP w województwie małopolskim najmłodszymi powiatami były: nowosądecki i limanowski, gdzie dzieci i młodzież (w wieku 0 – 17 lat) stanowiły odpowiednio 30,9% i 30,6% ogółu populacji w danym powiecie. Najniższy odsetek osób w wieku 0 – 17 lat wystąpił w Krakowie i wyniósł 17,9%. Najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 lat i mężczyźni powyżej 65 lat) występował w powiatach miechowski 19,7%, proszowickim 17,0% oraz mieście Krakowie 16,5%. Powiat nowosądecki i miasto Nowy Sącz charakteryzował najniższy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym i wynosił on odpowiednio 12,9% i 12,8%.

Tabl.4. Stan i struktura ludności według wieku i powiatów w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Ludność w wieku				poprodukcyjnym
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym			
			razem	mobilnym	niemobilnym	
w tysiącach						
WOJEWÓDZTWO	3232,4	785,6	1960,8	1305,8	655,0	485,8
Powiaty						
bocheński	97,7	27,1	56,8	38,4	18,4	13,8
brzeski	89,2	24,7	51,7	35,4	16,3	12,8
chrzanowski	129,1	28,2	80,7	51,6	29,1	20,2
dąbrowski	58,4	15,7	33,8	23,5	10,3	8,9
gorlicki	106,2	28,8	61,4	41,5	19,9	15,9
krakowski	238,3	58,1	143,2	94,6	48,6	36,9

Tabl.4. Stan i struktura ludności według wieku i powiatów w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^a	Ludność w wieku				
		przed- produk- cyjnym	produkcyjnym			poproduk- cyjnym
			razem	mobilnym	niemobil- nym	
w tysiącach (dok.)						
Powiaty (dok.)						
limanowski	118,8	36,4	66,4	47,2	19,2	15,9
miechowski	51,7	11,6	29,8	18,5	11,3	10,2
myślenicki	113,7	32,5	66,3	46,4	19,9	14,9
nowosądecki	192,8	59,6	108,4	77,3	31,1	24,8
nowotarski	178,8	51,3	104,0	71,9	32,1	23,5
olkuski	115,0	25,9	71,4	45,0	26,3	17,8
oświęcimski	153,3	35,6	94,4	61,0	33,4	23,3
proszowicki	43,6	10,5	25,7	16,5	9,2	7,4
suski	81,1	22,0	46,7	31,7	15,0	12,5
tarnowski	181,9	51,7	103,5	72,7	30,9	26,7
tatrzański	65,3	16,8	38,3	25,3	13,1	10,1
wadowicki	152,7	39,7	91,4	61,7	29,6	21,6
wielicki	102,0	25,7	61,3	40,9	20,4	14,9
Miasta na prawach powiatu						
Kraków	758,5	135,8	497,5	321,5	176,0	125,1
Nowy Sącz	84,5	21,2	52,5	34,7	17,7	10,8
Tarnów	119,9	26,6	75,6	48,5	27,1	17,7
w odsetkach						
WOJEWÓDZTWO	100,0	24,3	60,7	40,4	20,3	15,0
Powiaty						
bocheński	100,0	27,7	58,1	39,3	18,8	14,1
brzeski	100,0	27,7	57,9	39,7	18,2	14,4
chrzanowski	100,0	21,8	62,5	40,0	22,6	15,6
dąbrowski	100,0	26,9	57,9	40,3	17,6	15,2
gorlicki	100,0	27,2	57,8	39,1	18,8	15,0
krakowski	100,0	24,4	60,1	39,7	20,4	15,5
limanowski	100,0	30,7	55,9	39,7	16,2	13,4
miechowski	100,0	22,5	57,7	35,8	21,9	19,8
myślenicki	100,0	28,5	58,3	40,8	17,5	13,1
nowosądecki	100,0	30,9	56,2	40,1	16,1	12,9
nowotarski	100,0	28,7	58,1	40,2	17,9	13,2
olkuski	100,0	22,5	62,0	39,1	22,9	15,4
oświęcimski	100,0	23,2	61,6	39,8	21,8	15,2
proszowicki	100,0	24,1	58,9	37,7	21,2	17,0
suski	100,0	27,1	57,6	39,1	18,5	15,4
tarnowski	100,0	28,4	56,9	40,0	17,0	14,7
tatrzański	100,0	25,8	58,7	38,7	20,0	15,5
wadowicki	100,0	26,0	59,8	40,4	19,4	14,2
wielicki	100,0	25,2	60,1	40,1	20,0	14,7
Miasta na prawach powiatu						
Kraków	100,0	17,9	65,6	42,4	23,2	16,5
Nowy Sącz	100,0	25,1	62,1	41,1	21,0	12,8
Tarnów	100,0	22,2	63,1	40,5	22,6	14,7

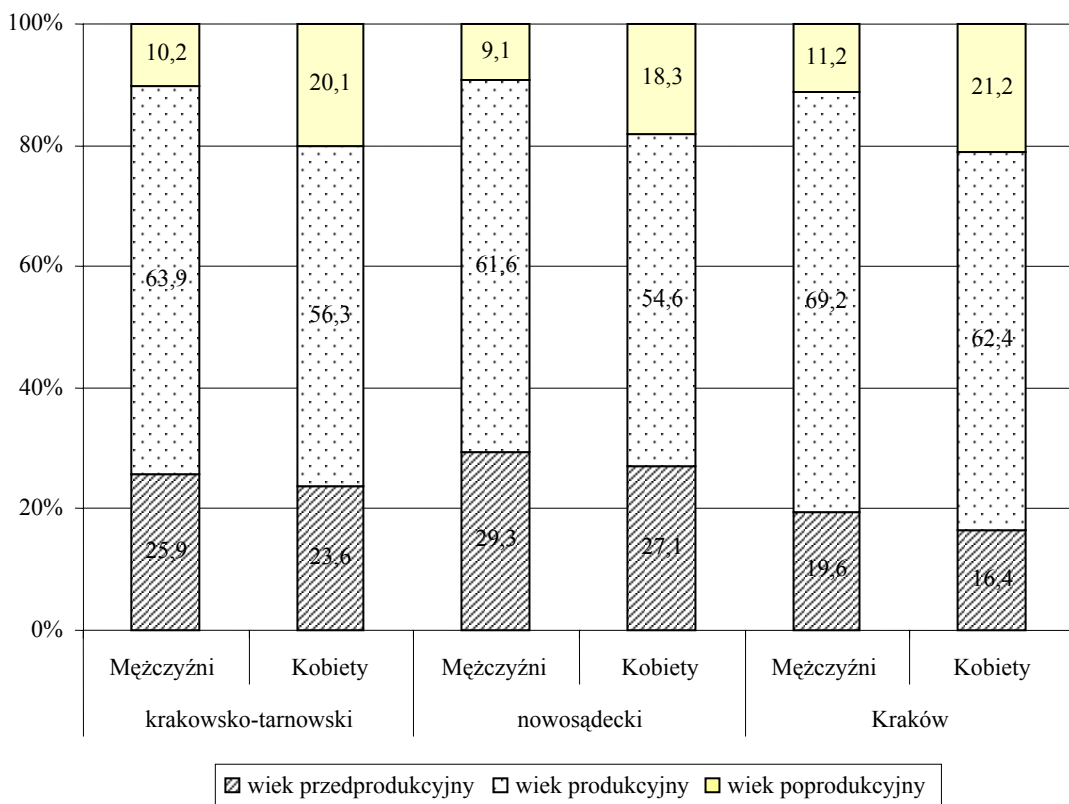
^a W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (0,1 tys.).

Główny wpływ na małą liczebność grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała zmniejszająca się w latach 90-tych liczba urodzeń oraz wejście w wiek produkcyjny osób z wyżu demograficznego lat 80-tych.

W układzie na podregiony największy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym wystąpił w podregionie nowosądeckim 28,2% ogółu mieszkańców tego regionu. Na obszarze podregionu krakowsko-tarnowskiego 24,7% osób to osoby w wieku przedprodukcyjnym. W mieście Krakowie odsetek osób w tym wieku był niższy o około 10 punktów procentowych niż w podregionie nowosądeckim. Największy odsetek osób w wieku produkcyjnym wystąpił w mieście Krakowie i stanowił 65,6% wszystkich jego mieszkańców. Najmniej osób w wieku produkcyjnym było w podregionie nowosądeckim 58,1%, a wśród mieszkańców podregionu krakowsko-tarnowskiego 60,0% osiągnęło wiek produkcyjny.

W Krakowie osoby w wieku poprodukcyjnym spośród wszystkich podregionów miały największy udział (16,5%). W pozostałych podregionach udział ten wynosił odpowiednio – w krakowsko-tarnowskim 15,3%, w nowosądeckim 13,7%. W każdym z podregionów w grupie osób powyżej 60 lat kobiety stanowiły liczniejszą grupę niż mężczyźni.

Struktura ludności według płci, grup ekonomicznych i podregionów w 2002 r.

W związku ze zmianami w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia, co oznacza, że w 2002 r. na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 648 osób w wieku nieprodukcyjnym (o 107 osób mniej niż miało to miejsce w 1988 r.). Współczynnik ten w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu był niższy w miastach o 111 osób, a na wsi o 104 osoby. Podobne różnice wystąpiły przy porównaniu wskaźnika obciążenia dla mężczyzn i kobiet – spadek odpowiednio o 99 i 115 punktów procentowych.

Tabl.5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	1988	755	654	863
	2002	648	555	748
Miasta	1988	676	596	756
	2002	565	484	645
Wieś	1988	847	716	996
	2002	743	630	871

Porównując strukturę wieku ludności ze spisu 2002 r. z danymi bilansowymi³ z końca 2001 r. odnotowano zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym, a zwłaszcza mobilnym. W 2002 r. grupa osób w wieku produkcyjnym liczyła o 4,2 tys. mniej niż w bilansie na koniec 2001 r. Liczba osób w wieku mobilnym zmniejszyła się o 7,2 tys., a w wieku niemobilnym wzrosła o 3,0 tys. Zmniejszeniu uległa zarówno liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 6,6 tys.) jak i poprodukcyjnym (o 2,1 tys.). W porównaniu do danych bilansowych z końca 2001 r. w miastach województwa małopolskiego nastąpił wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym o 2,3 tys., z tego liczba osób w wieku mobilnym wzrosła o 4,0 tys., a w wieku niemobilnym spadła o 1,7 tys. Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 1,9 tys. Na obszarach wiejskich sytuacja przedstawiała się nieco inaczej. Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się w porównaniu z bilansem z 2001 r. o 6,6 tys., z tego w wieku mobilnym odnotowano spadek o 11,3 tys. Wzrosła natomiast nieznacznie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,8 tys.) oraz poprodukcyjnym (o 0,2 tys.).

STAN CYWILNY

Stan cywilny prawny ludności ustalono w spisie po raz pierwszy w 2002 roku. Dotychczas badano wyłącznie stan cywilny faktyczny na podstawie charakteru związku w jakim faktycznie żyje dana osoba. Nieformalne związki osób płci przeciwnej niezależnie od ich stanu cywilnego prawnego traktowane były w spisie jako związki partnerskie. Aby analiza sytuacji rodzinnej ludności województwa małopolskiego była dogłębna osoby o stanie cywilnym prawnym **żonaty i zamężna** pytano, czy pozostają w związku małżeńskim nadal, czy też małżeństwo się rozpadło ale ten rozpad nie został zarejestrowany prawnie (przez rozwód lub separację).

Stan cywilny prawny

Przepisy prawa określające dolną granicę wieku umożliwiającą zawarcie związku małżeńskiego różnią się od siebie w poszczególnych krajach, dlatego też dla celów porównawczych w spisach przyjęto za wiek graniczny 15 rok życia.

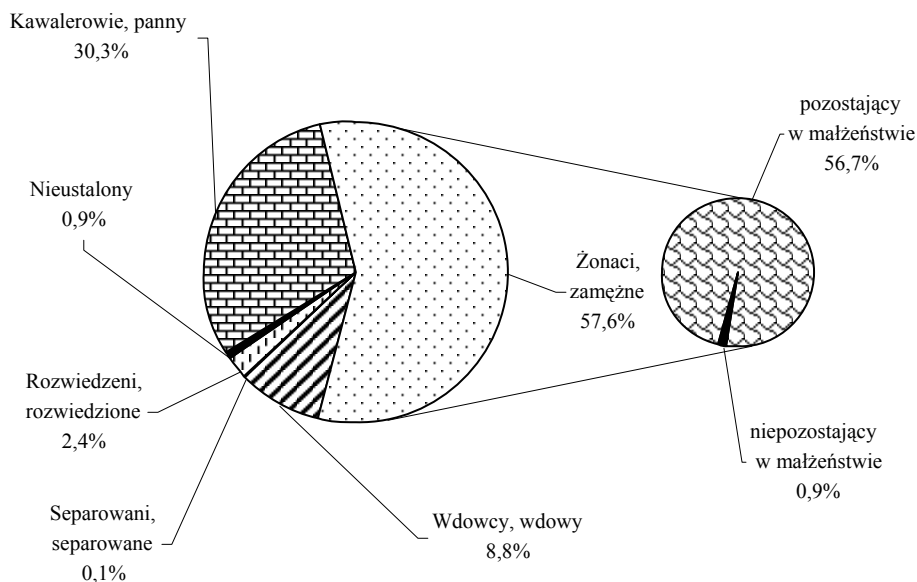
Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest czynnikami demograficznymi – liczbą osób w poszczególnych grupach wieku, liczbą zgonów i rozwodów, a także sytuacją społeczno-ekonomiczną kraju, wpływającą na podejmowanie decyzji rodzinnych.

³ W danych bilansowych z 2001 r. ujęto ludność miasta Sławków, które z dniem 1 stycznia 2002 r. weszło w skład województwa śląskiego.

Tabl.6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i płci w 2002 r.

STAN CYWILNY	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	w tys.	w odsetkach	w tys.	w odsetkach	w tys.	w odsetkach
OGÓŁEM	2607,5	100,0	1249,5	100,0	1358,0	100,0
Kawalerowie, panny	789,6	30,3	432,5	34,6	357,0	26,2
Żonaci, zamężne	1500,7	57,6	746,4	59,7	754,3	55,5
pozostający w małżeństwie	1478,1	56,7	736,4	58,9	741,7	54,6
niepozostający w małżeństwie	22,6	0,9	10,0	0,8	12,6	0,9
Wdowcy, wdowy	229,4	8,8	34,5	2,8	195,0	14,4
Rozwiedzeni, rozwiedzione	62,8	2,4	24,1	1,9	38,8	2,9
Separowani	1,8	0,1	0,7	0,1	1,1	0,1
Nieustalony	23,1	0,9	11,3	0,9	11,8	0,9

Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego w 2002 r.

W województwie małopolskim ponad 1/3 mężczyzn stanowią kawalerowie. Odsetek kawalerów w Małopolsce jest nieznacznie wyższy niż w Polsce (33,2%). Spośród kobiet ponad 1/4 to panny i podobnie jak w przypadku mężczyzn odsetek jest nieco wyższy niż w kraju (24,3%).

Wskaźnik żonatych mężczyzn (59,7%) jest wyższy w porównaniu z kobietami zamężnymi (55,5%). Zdecydowana większość osób żonatych i zamężnych pozostaje w związku małżeńskim, ale 0,8% mężczyzn i 0,9% kobiet zrezygnowało z życia we wspólnym małżeństwie. Osoby te żyją w separacji faktycznej lub tworzą związki z innymi partnerami.

Odsetek wdów jest ponad pięciokrotnie wyższy (14,4%) w porównaniu z odsetkiem wdowców (2,8%). Różnica ta spowodowana jest wyższą umieralnością mężczyzn i nasila się w miarę przechodzenia do starszych grup wieku. W efekcie w większości mężczyźni do końca życia pozostają żonaci, a kobiety najczęściej są wdowami.

Rozwiedzeni to stosunkowo niewielka grupa osób, wśród której większość stanowią mieszkańcy miast (79,3%).

Analizując wyniki spisu w układzie terytorialnym zauważa się zróżnicowanie w strukturze stanu cywilnego. Największy odsetek kawalerów i panien odnotowano w powiecie limanowskim (34,1%), a najmniejszy (25,2%) w powiecie olkuskim. W powiecie olkuskim wystąpił również największy procent osób żonatyh i zamężnych pozostających w małżeństwie (61,9%), natomiast najmniejszy odnotowano w mieście Krakowie (52,2%). Wśród żonatyh niepozostających w małżeństwie przoduje powiat tatrzański – 1,4%, a powiaty limanowski i nowosądecki posiadają najmniejszy procent (0,5%) osób tej grupy.

Udział rozwiedzionych w ogólnej ilości osób w poszczególnych powiatach charakteryzuje się dużą rozpiętością, od 4,4% w mieście Krakowie do 0,7% w powiecie limanowskim.

W spisie 2002 po raz pierwszy wyodrębniono osoby separowane. Dopiero od 2000 roku sądy orzekają separację, wobec czego grupa ta jest nieliczna – stanowi tylko 0,1% ogółu ludności Małopolski w wieku 15 lat i więcej.

Dla 0,9% ogółu ludności nie udało się ustalić stanu cywilnego. Najtrudniej było ustalić stan cywilny populacji dla miasta Krakowa (2,6%), a najmniejszy wskaźnik o nieustalonym stanie cywilnym posiadały powiaty: gorlicki i limanowski (0,1%).

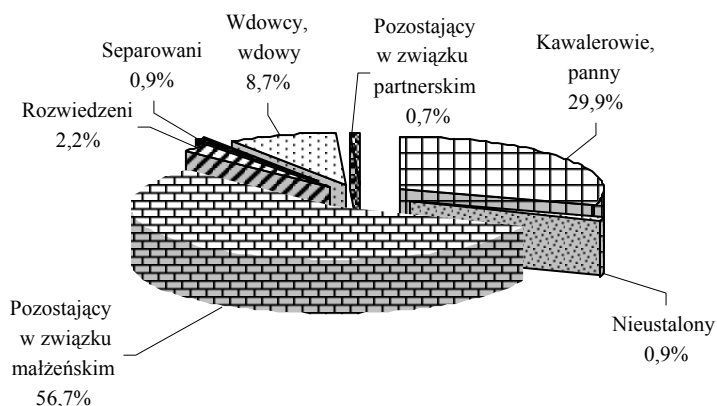
O liczebnym rozwoju ludności kraju decydują głównie osoby pozostające w związkach małżeńskich, ponieważ dzieci rodzą się przeważnie w prawnie zawartych związkach. Z bieżących badań wynika, że odsetek dzieci urodzonych w związkach pozamałżeńskich w naszym województwie wynosi 7% rocznie.

Stan cywilny faktyczny

W poprzednich spisach ludności osoby tworzące związki nieformalne wykazywane były łącznie z osobami będącymi w związkach małżeńskich formalno–prawnych. Ze względu na powiększającą się liczbę związków partnerskich zdecydowano, aby odrębnie ukazać liczbę małżeństw i związków partnerskich. Podobnie wygląda sytuacja z osobami żyjącymi w separacji małżeńskiej – w poprzednich spisach osoby te były w zasadzie włączane do osób rozwiedzionych, a obecnie wykazywane są odrębnie. Należy zaznaczyć, że są to osoby separowane prawnie i osoby separowane formalnie, tj. bez orzeczenia sądowego dotyczącego separacji.

W okresie międzyspisowym nastąpiły dość istotne zmiany dotyczące struktury ludności według stanu cywilnego faktycznego. Wpływ na to miała zmniejszająca się liczba zawieranych małżeństw; na początku lat 90–tych w województwie małopolskim zawierano ponad 20 tys. małżeństw rocznie, a w ostatnich latach około 17 tys.

Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego w 2002 r.

Wyniki spisu 2002 r. umożliwiają porównanie ludności według stanu cywilnego prawnego i faktycznego. Z przedstawionej poniżej tabeli wynika, że 10 tys. żonatych mężczyzn i ponad 12 tys. zamężnych kobiet zrezygnowało z życia w prawnie zawartym związku małżeńskim, z czego 9,2% mężczyzn i 4,7% kobiet stworzyło związki partnerskie.

Różnica w pozostałych kategoriach stanu cywilnego (ze znakiem minus – tabela poniżej) między liczbą osób o stanie cywilnym prawnym i stanie cywilnym faktycznym wskazuje, ile osób w danym stanie cywilnym prawnym stworzyło związki partnerskie.

Wśród partnerów najwięcej jest kawalerów i panien. Liczba dla obu płci jest niemal identyczna i wynosi 4,7 tys. Następną grupą są osoby rozwiedzione – 2,7 tys. mężczyzn i 2,3 tys. kobiet. Wdowcy i wdowy stosunkowo rzadko tworzą związki partnerskie (odpowiednio 0,4 tys. i 1,0 tys. osób).

Tabl.7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i faktycznego oraz płci w 2002 r.

STAN CYWILNY	Mężczyźni według stanu cywilnego			Kobiety według stanu cywilnego		
	prawnego	faktycznego	różnica	prawnego	faktycznego	różnica
	w tysiącach					
OGÓLEM	1249,5	1249,5	x	1358,0	1358,0	x
Kawaler, panna	432,5	427,8	- 4,7	357,0	352,3	- 4,7
Żonaty, zamężna	746,4	736,4	- 10,0	754,3	741,7	- 12,6
Partner, partnerka	x	8,8	x	x	8,8	x
Wdowiec, wdowa	34,5	34,1	- 0,4	195	193,9	- 1
Rozwiedzeni	24,1	21,4	- 2,7	38,8	36,5	- 2,3
Separowani	0,7	9,8	+ 9,1	1,1	13,1	+ 12,0
Nieustalony	11,3	11,2	- 0,1	11,8	11,7	- 0,1

Dla 83,9% związków partnerskich pozostawanie w nieformalnym związku jest kwestią wyboru, ponieważ zgodnie z obowiązującym prawem stan cywilny obojga partnerów umożliwia im zawarcie związku małżeńskiego. Kawalerowie i panny tworzyli najliczniejszą grupę związków partnerskich – 38,4%, a osoby rozwiedzione – 13,9% związków partnerskich.

W województwie małopolskim najwięcej mężczyzn wśród partnerów było w przedziale wiekowym 40 – 49 lat, co stanowi 23,2% ogółu partnerów. Kobiety w tym samym przedziale wiekowym stanowiły 22,4% ogółu partnerek.

WYKSZTAŁCENIE

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w okresie od spisu w 1988 roku jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W latach 1988 – 2002 wśród ludności w wieku 15 lat i więcej odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł w województwie małopolskim z 57,0% do 68,9%. Nastąpił znaczny spadek osób z wykształceniem podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia z 43,0% w 1988 roku do 31,1% w 2002 roku.

Tabl.8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia

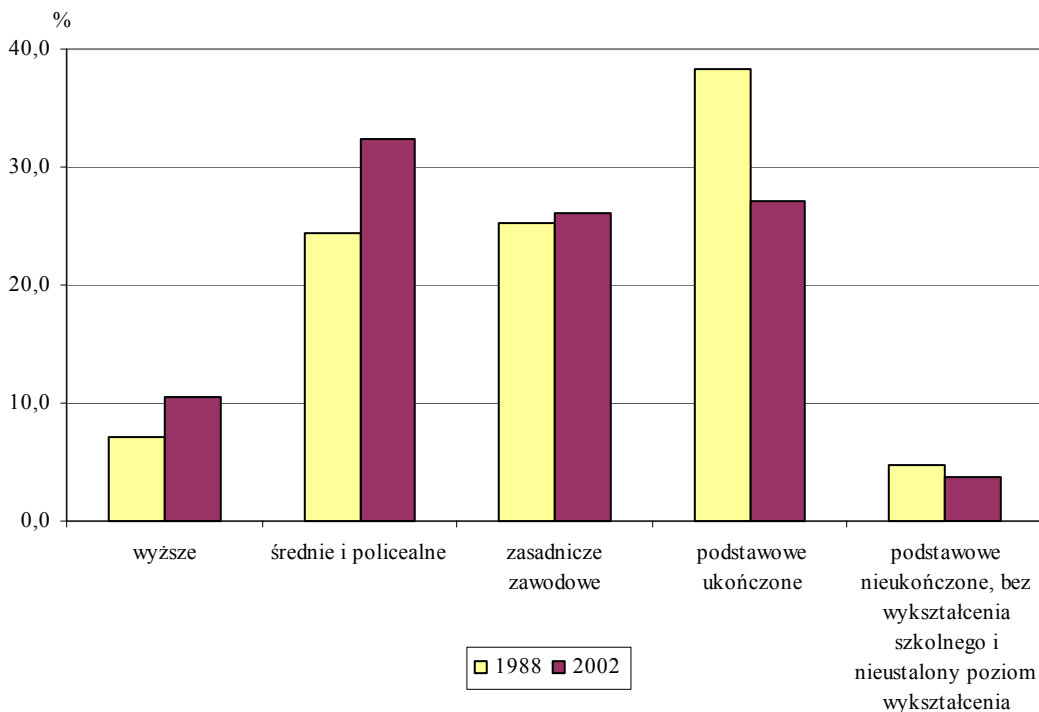
POZIOM WYKSZTAŁCENIA	1988		2002		1988=100
	w tys.	w %	w tys.	w %	
OGÓLEM	2293,9	100,0	2607,5	100,0	113,7
Wyższe	165,4	7,2	272,9	10,5	165,0

Tabl.8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia (dok.)

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	1988		2002		1988=100
	w tys.	w %	w tys.	w %	
Średnie i policealne	560,2	24,4	844,0	32,4	150,7
Zasadnicze zawodowe	581,1	25,3	679,2	26,0	116,9
Podstawowe ukończone	877,4	38,2	710,0	27,2	80,9
Podstawowe nieukończone, bez wykształcenia szkolnego i nieusta- lony poziom wykształcenia	109,9	4,8	101,4	3,9	92,2

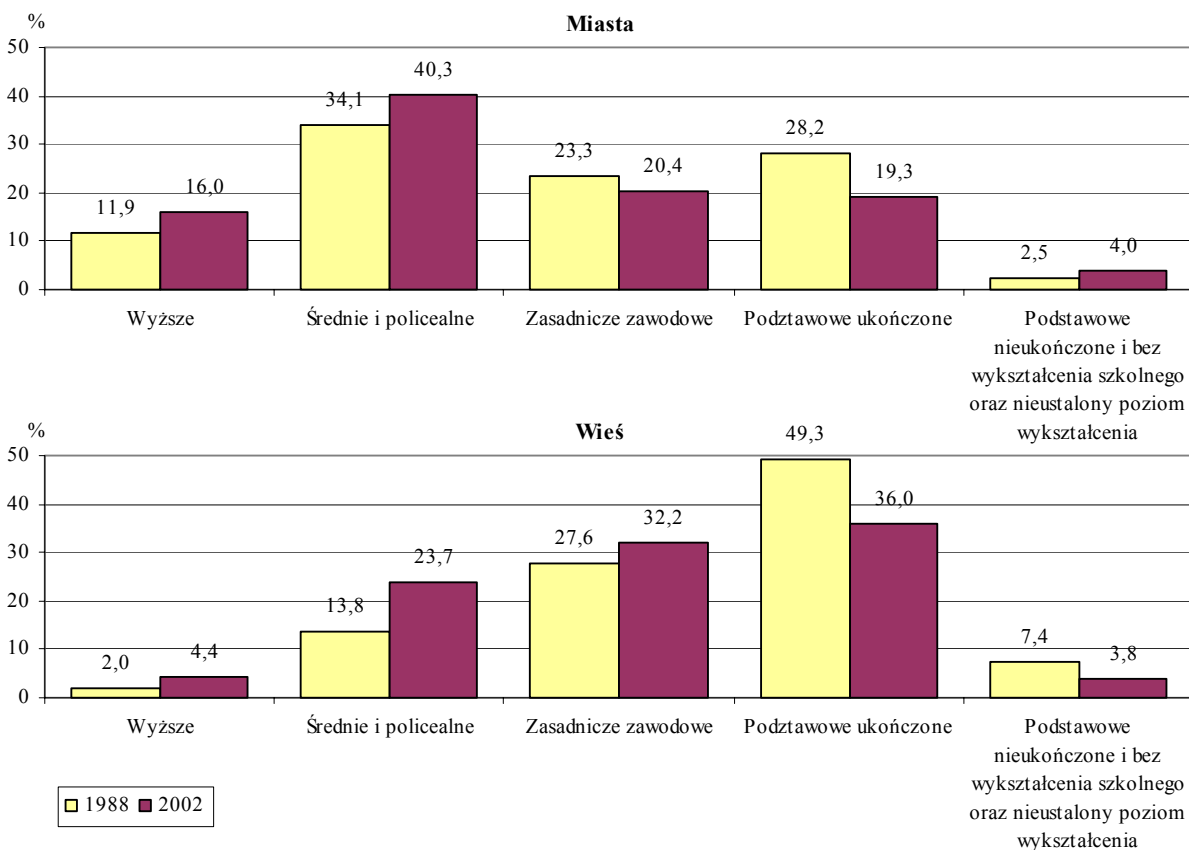
W omawianym okresie najbardziej dynamiczny przyrost (o 65,0%) charakteryzował grupę osób z wykształceniem wyższym, których udział zwiększył się z 7,2% do ponad 10% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej.

Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002

Czynnikiem mającym wpływ na strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest miejsce zamieszkania. W okresie międzypisowym wśród mieszkańców miast zaobserwowano znaczny wzrost odsetka osób z wykształceniem ponadpodstwowym z 69,3% w 1988 r. do 76,7% w 2002 r., w tym z wykształceniem wyższym z 11,9% do 16,0% i z wykształceniem policealnym i średnim z 34,1% do 40,3%. Poziom wykształcenia ludności wiejskiej na przestrzeni 14 lat również uległ zdecydowanej poprawie. W 1988 roku wykształcenie ponadpodstawowe posiadało 43,3% mieszkańców wsi, a w 2002 roku odsetek ten wzrósł do 60,3%. Ponad dwukrotnie wzrósł odsetek osób z wykształceniem wyższym (z 2,0% do 4,4%).

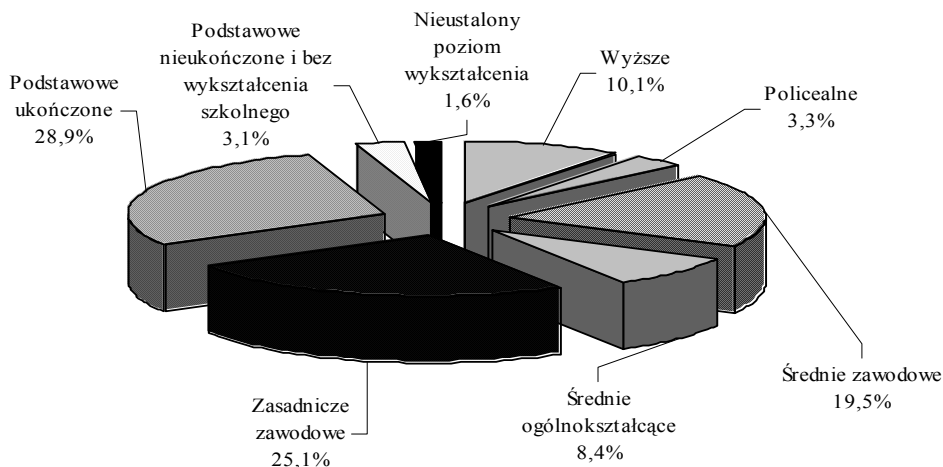
Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

Analizując wyniki spisu 2002 roku należy przypomnieć, że dane dotyczące poziomu wykształcenia odnoszone są – po raz pierwszy – do ludności w wieku 13 lat i więcej, chociaż dla grupy 13 – 14 lat można mówić jedynie o wykształceniu podstawowym (ukończonym lub nieukończonym).

W maju 2002 r. w zwiększonej (o dwa roczniki w stosunku do 1988 roku) populacji osób – 10,1% posiadało wykształcenie wyższe (0,46% ze stopniem naukowym co najmniej doktora), średnie i policealne – 31,2%, zasadnicze zawodowe – 25,1%, a podstawowe – 28,9%. Osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego stanowiły 3,1%. Dla grupy 1,6% nie ustalono poziomu wykształcenia.

Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Wśród osób posiadających wykształcenie wyższe – 4,6% posiadało wykształcenie wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora, a 73,0% z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym. Największy odsetek osób z wyższym wykształceniem odnotowano wśród osób w wieku 25 – 29 lat – 19,9%. Spośród posiadających wykształcenie średnie i policealne – 81,4% legitymowało się maturą.

Kobiety częściej niż mężczyźni kończą studia (10,6% kobiet i 9,5% mężczyzn), szkoły policealne (odpowiednio 4,9% i 1,5%) oraz szkoły ogólnokształcące (11,4% i 5,2%). Szkoły średnie zawodowe ukończyło 20,0% mężczyzn i 19,0% kobiet, a zasadnicze szkoły zawodowe 32,2% mężczyzn i 18,5% kobiet.

Tabl.9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci w 2002 r.

GRUPY WIEKU	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
w odsetkach							
OGÓŁEM							
OGÓŁEM	100,0	10,1	31,2	25,1	28,9	3,1	1,6
13-14.....	100,0	-	-	-	73,3	26,6	0,1
15-19.....	100,0	-	11,8	8,9	74,6	3,4	1,3
20-24.....	100,0	5,2	61,0	24,2	7,5	0,4	1,7
25-29.....	100,0	19,9	38,3	31,8	7,6	0,4	1,9
30-34.....	100,0	15,9	35,6	37,4	8,6	0,4	2,0
35-39.....	100,0	13,1	36,4	39,2	9,0	0,5	1,8
40-44.....	100,0	12,3	37,3	37,9	10,3	0,5	1,8
45-49.....	100,0	12,9	34,5	34,2	16,0	0,6	1,8
50-54.....	100,0	12,8	32,1	30,7	22,0	0,7	1,8
55-59.....	100,0	12,5	27,8	24,3	32,6	1,2	1,6
60-64.....	100,0	10,0	24,8	18,7	43,3	1,9	1,3
65 lat i więcej	100,0	6,9	19,7	11,8	51,4	9,0	1,2
Nieustalony	100,0	6,0	18,0	3,0	5,3	-	67,7
MEŃCZYŹNI							
RAZEM	100,0	9,5	26,7	32,2	27,2	2,7	1,6
13-14	100,0	-	-	-	72,9	27,0	0,1
15-19	100,0	-	8,9	11,4	74,7	3,6	1,3
20-24	100,0	3,1	54,2	30,8	9,8	0,5	1,6
25-29	100,0	16,4	33,2	38,5	9,6	0,5	1,9
30-34	100,0	13,7	29,4	44,4	10,0	0,5	2,0
35-39	100,0	10,8	29,5	47,2	10,1	0,5	1,9
40-44	100,0	10,7	29,6	46,4	10,8	0,5	1,8
45-49	100,0	12,0	27,5	41,7	16,3	0,7	1,9

Tabl.9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci w 2002 r. (dok.)

GRUPY WIEKU	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
w odsetkach							
MĘŻCZYŹNI (dok.)							
50-54	100,0	12,5	26,3	38,3	20,4	0,7	1,8
55-59	100,0	13,3	24,1	31,7	28,1	1,2	1,6
60-64	100,0	11,3	20,7	27,2	37,7	1,7	1,4
65 lat i więcej	100,0	10,5	19,1	19,3	43,7	6,3	1,1
Nieustalony	100,0	4,8	15,9	3,2	7,9	-	68,3
KOBIETY							
RAZEM	100,0	10,6	35,3	18,5	30,5	3,5	1,6
13-14	100,0	-	-	-	73,8	26,2	0,0
15-19	100,0	-	14,8	6,3	74,4	3,2	1,4
20-24	100,0	7,3	68,0	17,4	5,1	0,3	1,9
25-29	100,0	23,4	43,5	25,1	5,7	0,3	2,0
30-34	100,0	18,3	42,0	30,2	7,2	0,4	2,0
35-39	100,0	15,5	43,5	30,9	7,8	0,4	1,8
40-44	100,0	13,9	45,0	29,3	9,7	0,4	1,8
45-49	100,0	13,8	41,5	26,8	15,7	0,5	1,8
50-54	100,0	13,0	37,5	23,7	23,5	0,6	1,7
55-59	100,0	11,8	31,0	17,9	36,6	1,1	1,5
60-64	100,0	8,9	28,2	11,7	47,9	2,0	1,3
65 lat i więcej	100,0	4,6	20,1	7,1	56,2	10,7	1,3
Nieustalony	100,0	7,1	20,0	2,9	2,9	-	67,1

Poziom wykształcenia ludności województwa małopolskiego jest silnie zróżnicowany regionalnie. Najwyższy odsetek osób z wykształceniem ponadpodstwowym zamieszkuje trzy miasta Małopolski będące na prawach powiatu, tj. Kraków, Nowy Sącz i Tarnów. W miastach tych blisko 75% ludności ma ukończoną szkołę podstawową (przy wskaźniku wojewódzkim 66,4%). Tutaj również odnotowano najwyższe wskaźniki ludności z wykształceniem wyższym. Szczególnie wysoki odsetek ludności z tym wykształceniem mieszkał w Krakowie (20,1% mieszkańców miasta w wieku 13 lat i więcej). Wśród powiatów ziemskich najwyższy odsetek osób z wykształceniem ponadpodstwowym przekraczający 65% występuje w powiatach: oświęcimskim, wielickim, olkuskim i chrzanowskim. Wskaźnikami poniżej 55% ludności w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem ponadpodstwowym charakteryzują się dwa powiaty naszego województwa – nowotarski i proszowicki.

Tabl.10. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i powiatów w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia				
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego oraz nieustalony poziom wykształcenia
w odsetkach						
OGÓLEM	100,0	10,1	31,2	25,1	28,9	4,7
Powiaty						
bocheński	100,0	6,6	28,8	28,7	31,6	4,3
brzeski	100,0	5,5	25,2	32,0	33,1	4,2
chrzanowski	100,0	7,7	31,7	25,8	31,4	3,4
dąbrowski	100,0	4,5	23,5	29,6	38,8	3,6
gorlicki	100,0	6,3	29,4	27,3	32,9	4,1
krakowski	100,0	6,6	25,4	31,4	32,0	4,5
limanowski	100,0	5,1	25,4	28,0	37,0	4,5
miechowski	100,0	5,9	28,8	23,0	37,2	5,1
myślenicki	100,0	5,8	24,7	31,0	33,5	5,0
nowosądecki	100,0	4,6	27,4	28,7	34,4	4,9
nowotarski	100,0	5,4	23,0	25,0	41,4	5,2
olkuski	100,0	8,8	35,7	20,7	30,0	4,8
oświęcimski	100,0	8,0	30,3	29,8	28,3	3,6
proszowicki	100,0	3,9	21,6	29,2	40,2	5,1
suski	100,0	5,4	25,2	27,3	37,7	4,5
tarnowski	100,0	4,4	23,7	32,6	35,1	4,2
tatrzański	100,0	8,0	27,9	21,9	36,4	5,8
wadowicki	100,0	6,0	25,6	33,5	31,5	3,5
wielicki	100,0	7,0	28,9	31,0	29,5	3,6
Miasta na prawach powiatu						
Kraków	100,0	20,1	40,3	16,4	17,4	5,8
Nowy Sącz	100,0	13,2	44,1	18,1	19,8	4,8
Tarnów	100,0	14,0	38,8	21,1	21,7	4,4

Spis 2002 roku dostarczył również informacji o osobach kontynuujących naukę. 19,1% spośród ludności w wieku 13 lat i więcej kontynuuje naukę, w tym 15,2% w trybie dziennym i 3,9% w trybie wieczorowym, zaocznym i eksternistycznym. W trybie dziennym kontynuują naukę przede wszystkim absolwenci szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących, którzy uzyskali maturę. Natomiast w trybie wieczorowym, zaocznym i eksternistycznym kształcą się głównie absolwenci średnich szkół zawodowych z maturą, ogólnokształcących z maturą, zasadniczych zawodowych oraz absolwenci studiów licencjackich i inżynierskich. Nieznacznie wyższym odsetkiem wśród kontynuujących naukę charakteryzują się mieszkańcy miast (20,6%) niż wsi (17,4%). Wśród tych, którzy nie kontynuują nauki dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym ukończonym.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Spis powszechny ludności jest jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają charakterystykę tej grupy ludności.

Badanie zjawiska niepełnosprawności (w poprzednich latach określanego jako inwalidztwo) stało się w Polsce (jako jednym z nielicznych krajów) tradycją.

Województwo małopolskie należy do województw o największej liczbie osób niepełnosprawnych Polski. Według wyników spisu 2002 roku zbiorowość ta liczyła 589,1 tys. osób, tj. 18,2% ogółu ludności województwa – co w rankingu województw dało Małopolsce drugą lokatę po województwie lubelskim (18,5%). Dla porównania dla Polski wskaźnik ten wyniósł 14,3%, a województwem, w którym odsetek ten był najniższy było opolskie – 10,0%. Większość niepełnosprawnych, podobnie jak w Polsce, stanowiły kobiety (323,0 tys.), co stanowi 54,8% całej zbiorowości niepełnosprawnych.

Tabl.11. Struktura osób niepełnosprawnych w 2002 r.

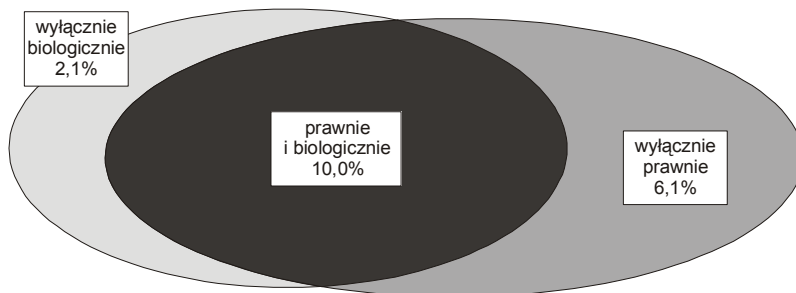
WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo małopolskie			Polska		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
	w odsetkach					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Osoby niepełnosprawne prawnie	88,2	88,4	88,0	81,5	82,5	80,2
o stopniu niepełnosprawności:						
znacznym	27,3	28,4	26,3	19,5	19,9	19,0
umiarkowanym	30,0	32,9	27,2	26,1	28,4	23,0
lekkim	24,2	22,3	26,2	28,8	28,6	29,2
o nieustalonej treści	5,0	3,3	6,6	4,6	3,1	6,5
w wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	1,7	1,6	1,7	2,5	2,5	2,5
Niepełnosprawni tylko biologicznie	11,8	11,6	12,0	18,5	17,5	19,8
odczuwający ograniczenie sprawności:						
całkowite	1,5	1,5	1,4	2,3	2,2	2,3
poważne	10,3	10,1	10,5	16,2	15,3	17,5

Wśród niepełnosprawnych w 2002 roku zdecydowanie przeważali niepełnosprawni **prawnie** – tj. osoby, które posiadały aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez organ do tego uprawniony lub uprawnione do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Zbiorowość ta liczyła 519,6 tys. osób, w tym 9,9 tys. dzieci poniżej 16 roku życia. Zarówno w miastach jak i na wsi kategoria ta liczyła nieco ponad 88% ogółu omawianej populacji, natomiast niepełnosprawni tylko **biologicznie** – tj. nie posiadający orzeczenia ale odczuwający całkowite lub poważne ograniczenie sprawności stanowili blisko 12%. Dla Polski wskaźniki te ukształtowały się na nieco innym poziomie i wyniosły odpowiednio: 81,5% oraz 18,5%.

Wśród niepełnosprawnych tylko biologicznie przeważały osoby z poważnym ograniczeniem sprawności (60,8 tys. osób, tj. ponad 10%), natomiast tylko 1,5% (8,6 tys.) osób uznało, że posiadało całkowite ograniczenie zdolności do wykonywania podstawowych czynności. W 2002 roku spośród niepełnosprawnych prawnie wyodrębniono dodatkowo zbiorowości:

- osoby niepełnosprawne tylko prawnie (posiadające orzeczenie, ale nie odczuwające ograniczenia niepełnosprawności) – 196,3 tys.,
- osoby niepełnosprawne prawnie i biologiczne – 323,3 tys.

Osoby niepełnosprawne w 2002 r.
(w odsetkach do ogółu ludności województwa)

Biorąc pod uwagę stopień niepełnosprawności wśród osób powyżej 16 roku życia najliczniejszą grupą byli posiadający orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (30,0%), na drugim miejscu byli posiadający orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (27,3%), a następnie o lekkim stopniu niepełnosprawności (24,2%). Natomiast dla Polski tendencja była odmienna – najliczniej wystąpili niepełnosprawni o lekkim stopniu niepełnosprawności (28,8%), natomiast zdecydowanie mniej osób posiadało znaczny stopień niepełnosprawności (19,5%).

Tabl.12. Osoby niepełnosprawne według grup wieku i płci w 2002 r.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	Ogółem	W wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
	w odsetkach danej grupy								
OGÓŁEM	18,2	2,3	2,9	3,5	8,3	26,0	49,5	55,7	68,5
Mężczyźni	16,9	2,6	3,4	4,1	9,1	25,7	53,3	55,2	66,1
Kobiety	19,4	2,0	2,4	2,9	7,6	26,3	46,2	56,0	69,6

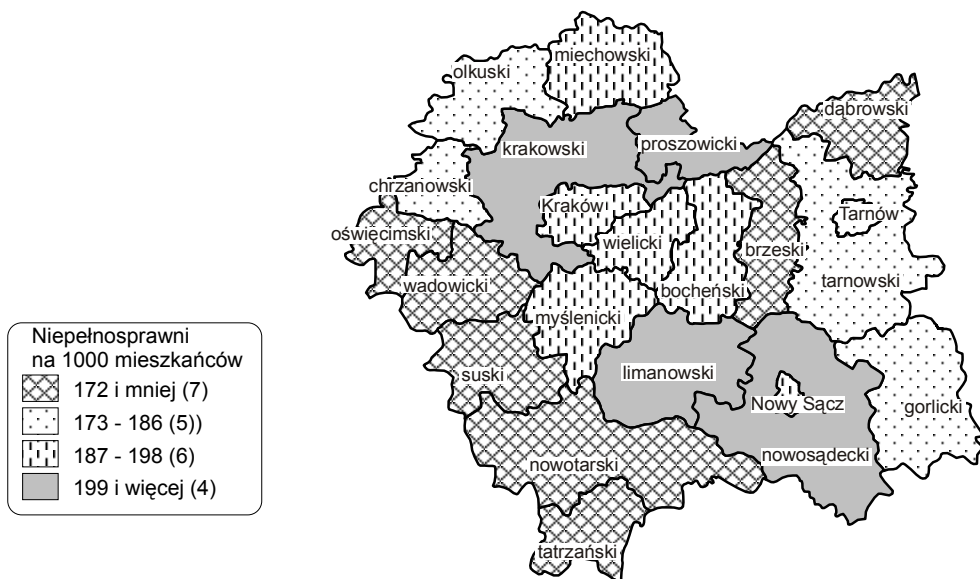
Liczebność niepełnosprawnych nasila się wraz z wiekiem i jest w dużej mierze spowodowana starzeniem się społeczeństwa. Ponad 66% niepełnosprawnych to osoby w wieku 55 lat i więcej.

Zarówno w miastach jak i na wsi zbiorowość niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym to około 49% całej populacji osób niepełnosprawnych.

Natężenie występowania niepełnosprawności w województwie czyli wskaźnik określający liczbę osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców było bardzo zróżnicowane terytorialnie. Liczniej niepełnosprawni występowali na terenach wiejskich – wskaźnik natężenia 186 – niż w miastach, gdzie wskaźnik natężenia wyniósł 179. Najwyższy wskaźnik wystąpił w powiatach: proszowickim (234), krakowskim i limanowskim (nieco powyżej 210). Również te powiaty charakteryzowały się najwyższą liczbą niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców społeczności wiejskiej (odpowiednio 243, 215, 218

osób). Najniższe wskaźniki zanotowano w powiatach wadowickim i oświęcimskim (odpowiednio 140 i 141), również wśród ludności wiejskiej (139, 136).

Częstość występowania niepełnosprawności według powiatów w 2002 r.

Analizując poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku należy zauważyć, że około 50% omawianej zbiorowości legitymowało się wykształceniem ponadpodstawowym, jednak odsetek ten był znacznie niższy niż w podobnej zbiorowości osób sprawnych (66,4%). Podobna tendencja wystąpiła też dla Polski – odpowiednio 49,5% oraz 64,6%.

Tabl.13. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według wykształcenia i płci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym o poziomie wykształcenia			
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone
w tysiącach					
OGÓLEM	577,7	29,7	128,5	130,6	249,5
Mężczyźni	259,4	16,1	52,7	80,2	96,8
Kobiety	318,2	13,7	75,8	50,5	152,7
w odsetkach					
OGÓLEM	100,0	5,1	22,2	22,6	43,2
Mężczyźni	100,0	6,2	20,3	30,9	37,3
Kobiety	100,0	4,3	23,8	15,9	48,0

Mężczyźni niepełnosprawni charakteryzowali się przeciętnie wyższym poziomem wykształcenia – ponad 57% mężczyzn posiadało wykształcenie ponadpodstawowe. Kobiet z takim wykształceniem było 44,0% mimo, że z analizy ogólnej populacji osób w wieku 13 lat i więcej wynika, że kobiety były bardziej wykształcone niż mężczyźni.

Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom wykształcenia niepełnosprawnych jest, podobnie jak w całej zbiorowości województwa, miejsce zamieszkania. Niepełnosprawni mieszkańcy miast byli lepiej wykształceni niż mieszkańcy terenów wiejskich. Odsetek osób z wykształceniem wyższym dla zamieszkałych w miastach wyniósł 15,5%, dla mieszkających na wsi 4,2%.

Ponad 98% niepełnosprawnych (577,8 tys. osób) wchodziło w skład gospodarstw domowych, a tylko niecałe 2%, tj. 11,3 tys. osób przebywało w gospodarstwach zbiorowych jednak częstość występowania tego zjawiska w obiektach zbiorowego zakwaterowania, czyli ilość osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców była wyższa niż w gospodarstwach domowych (241 wobec 181). Największą grupę (51,1%) stanowili mieszkańcy domów pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych, następnie mieszkańcy zakładów opiekuńczo-leczniczych dla przewlekle chorych (21,3%) oraz domów zakonnych, klasztornych i zgromadzeń (10,4%).

Około 91% osób niepełnosprawnych pobierało świadczenia z niezarobkowych źródeł utrzymania, głównie z rent z tytułu niezdolności do pracy – 55,0%, emerytur (pracowniczych, kombatanckich, pochodnych, rolnych) – 26,4%, rent rodzinnych – 4,8%. Dla przeważającej większości niepełnosprawnych było to główne źródło utrzymania. Około 9% populacji niepełnosprawnych utrzymywało się z pracy, w większości najemnej poza rolnictwem.

KRAJ URODZENIA

Kraj urodzenia był przedmiotem badania w okresie międzywojennym w spisach z 1921 oraz 1931 roku. W okresie powojennym nie badano kraju urodzenia. W spisach z lat 1970 i 1988 oraz 1978 (w badaniu reprezentacyjnym) przedmiotem badania było miejsce urodzenia.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że 98,2% (3173,1 tys.) ludności województwa małopolskiego urodziło się w Polsce, a 0,8% (26,9 tys.) w innym kraju. Dla 1,0% (32,4 tys.) kraj urodzenia nie został ustalony.

Oprócz Polski ponad 100 krajów zostało wymienionych jako miejsce urodzenia mieszkańców Małopolski. Wśród osób urodzonych poza granicami Polski – 82,8% (22,3 tys.) urodziło się krajach europejskich – najwięcej na Ukrainie (9,4 tys.), kraje pozaeuropejskie jako miejsce urodzenia wskazało 9,4% (2,5 tys. osób) – najwięcej Stany Zjednoczone Ameryki (1,4 tys.). Dla 7,7% urodzonych za granicą nie ustalono kraju urodzenia.

Tabl.14. Ludność według kraju urodzenia w 2002 r.

KRAJ URODZENIA	Ogółem w tys.	Ludność ogółem = 100%	Inny kraj ogółem = 100%
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3232,4	100,00	x
Kraj urodzenia:			
Polska	3173,1	98,17	x
Inny kraj – razem	26,9	0,83	100,0
w tym:			
Ukraina	9,4	0,29	35,0
Niemcy	2,8	0,09	10,4
Francja	2,2	0,07	8,1
Stany Zjednoczone Ameryki	1,4	0,04	5,3
Rosja	1,3	0,04	5,0
Białoruś	1,2	0,04	4,5
Litwa	1,1	0,04	4,2
Austria	1,0	0,03	3,8
Nieustalony	32,4	1,00	x

Ludność urodzona za granicą to głównie osoby posiadające obywatelstwo polskie – 91,9% (24,8 tys.), cudzoziemcy stanowią 7,7% (2,1 tys.). Dla blisko 0,4% urodzonych za granicą obywatelstwo nie zostało ustalone.

Wśród osób urodzonych w innym kraju niż Polska przeważają kobiety – 58,2% (15,7 tys.), mężczyźni stanowią 41,8% (11,2 tys. osób). Większość urodzonych za granicą mieszka w miastach – 77,8%, mieszkańcami wsi jest 22,2%.

OBYWATELSTWO

W 2002 roku obywatelstwo było po raz pierwszy przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności w okresie powojennym. Obywatelstwo jako przynależność państwowa cudzoziemców było badane w spisach z lat 1921 i 1931.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że 98,8% (3194,8 tys.) mieszkańców województwa małopolskiego jest obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, wśród których 3172,9 tys. osób posiada obywatelstwo wyłącznie polskie, a 21,9 tys. osób posiada obywatelstwo polskie i inne. Cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa, stanowią 0,1% (2,6 tys.) ogółu mieszkańców województwa, w tym 30 osób określiło się jako bezpaństwowcy. Dla 1,1% (35,0 tys.) ludności nie została ustalona przynależność państwowa.

Wśród mieszkańców posiadających obywatelstwo polskie i inne najliczniejszą grupę stanowią osoby, które oprócz obywatelstwa polskiego posiadają również obywatelstwo amerykańskie, a wśród osób posiadających wyłącznie inne obywatelstwo najliczniejsi są obywatele Ukrainy.

Tabl.15. Ludność według obywatelstwa w 2002 r.

OBYWATELSTWO	Ogółem w tys.	Ludność ogółem = 100%	Obywatelstwo inne = 100%
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3232,4	100,00	x
Polskie razem	3194,8	98,84	x
Wyłącznie polskie	3172,9	98,16	x
Polskie i inne	21,9	0,68	100,0
w tym:			
amerykańskie	6,2	0,19	28,5
kanadyjskie	1,7	0,05	7,7
niemieckie	1,4	0,04	6,4
francuskie	0,8	0,03	3,8
włoskie	0,7	0,02	3,0
hiszpańskie	0,6	0,02	2,5
Wyłącznie inne	2,5	0,08	100,0
w tym:			
ukraińskie	0,4	0,00	15,5
rosyjskie	0,2	0,00	9,5
amerykańskie	0,2	0,00	7,5
niemieckie	0,1	0,00	5,1
Bezpaństwowcy	0,0	0,00	x
Nieustalone	35,0	1,08	x

Wśród obywateli polskich mężczyźni stanowią 48,6%, a kobiety 51,4%. Mieszkańcami miast jest 49,9% obywateli polskich, wsi – 50,1%.

Spośród obywateli polskich 99,2% (3169,0 tys.) urodziło się w Polsce, a 0,8% (24,8 tys.) wskazało jako miejsce urodzenia inny kraj.

Ludność posiadająca obywatelstwo polskie to głównie osoby w wieku produkcyjnym – 60,5%, z których 2/3 jest w wieku produkcyjnym mobilnym, 24,4% stanowią osoby w wieku 0 - 17 lat, a 15,1% osoby w wieku poprodukcyjnym.

Wśród cudzoziemców większość stanowią kobiety – 52,0%. Blisko 70% nieposiadających obywatelstwa polskiego mieszka w miastach. Polskę jako kraj urodzenia wskazało 18,6% cudzoziemców, a inny kraj – 80,6% (dla 0,8% nie ustalono miejsca urodzenia).

Blisko 70% nieposiadających obywatelstwa polskiego jest w wieku produkcyjnym, z czego niemal 3/4 w produkcyjnym mobilnym.

NARODOWOŚĆ

Narodowość była przedmiotem badania w naszym kraju w okresie przedwojennym w spisach ludności z lat 1921 oraz 1931, przy czym w tym ostatnim – narodowość była ustalona pośrednio na podstawie wyznania oraz języka ojczystego.

W latach powojennych po raz pierwszy zagadnienia narodowościowe włączono do spisu ludności w 2002 roku. Z uwagi na duży stopień trudności badań narodowości, uzyskane wyniki wymagają bardzo ostrożnej interpretacji – bezwzględnie w powiązaniu z zastosowaną w spisie definicją pojęcia narodowości.

Wyniki spisu 2002 wskazują, że z ogólnej liczby ludności województwa małopolskiego 98,7% (3191,0 tys.) mieszkańców zadeklarowało swoją narodowość jako polską. Inną narodowość niż polska zadeklarowało 0,3% mieszkańców (8,3 tys.).

Dla 1,0% ludności (33,1 tys.) nie udało się ustalić przynależności narodowościowej.

Z narodowości innych niż polska najczęściej wymieniane były:

- romska - 20,1%
- słowacka - 19,5%
- łemkowska - 19,0%
- ukraińska - 9,0%
- rosyjska - 3,8%
- niemiecka - 3,1%
- amerykańska - 3,0%

Wśród deklarujących narodowość polską 99,8% (3185,4 tys.) posiada obywatelstwo polskie, a wśród deklarujących przynależność do narodowości innej niż polska swoje obywatelstwo jako polskie określiło 81,2%.

Tabl.16. Ludność według narodowości i obywatelstwa w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Narodowość		
		polska	niepolska	nieustalona
w tysiącach				
OGÓLEM	3232,4	3191,0	8,3	33,1
Posiadający obywatelstwo polskie razem	3194,8	3185,4	6,8	2,7
wyłącznie polskie	3172,9	3164,6	6,0	2,4
polskie i inne	21,9	20,8	0,8	0,3
Nieposiadający obywatelstwa pol- skiego	2,6	1,0	1,6	0,0
Z nieustalonym obywatelstwem	35,0	4,6	0,0	30,4

Z ogółu ludności w Polsce o tożsamości niepolskiej w województwie małopolskim mieszka 1,8%. Z 10 najliczniejszych narodowości innych niż polska w Polsce największą koncentrację ludności deklarującej przynależność do narodowości słowackiej (81,1%) i romskiej (13,1%) odnotowano w województwie małopolskim. Wysoki odsetek – 27,0% ludności deklarującej przynależność do narodowości łemkowskiej stanowią mieszkańcy woj. małopolskiego (większy odnotowano tylko w województwie dolnośląskim – 52,6%).

Mieszkańcy województwa małopolskiego, którzy zadeklarowali inną niż polska narodowość to głównie osoby w wieku produkcyjnym – 4,8 tys. osób (57,6%), z których 3,2 tys. jest w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata). Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 24,0%, a w wieku poprodukcyjnym – 18,4%.

Tabl.17. Ludność według narodowości i ekonomicznych grup wieku w 2002 r.

EKONOMICZNE GRUPY WIEKU	Ogółem	Narodowość				
		polska	niepolska			nieustalona
	razem		mężczyźni	kobiety		
w tysiącach						
OGÓŁEM	3232,4	3191,0	8,3	4,2	4,2	33,1
wiek:						
przedprodukcyjny	785,6	777,5	2,0	1,0	1,0	6,1
produkcyjny	1960,8	1932,9	4,8	2,6	2,2	23,1
mobilny	1305,8	1287,0	3,2	1,7	1,6	15,6
niemobilny	655,0	645,9	1,5	0,9	0,6	7,5
poprodukcyjny	485,8	480,6	1,5	0,6	1,0	3,7
wiek nieustalony	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

JĘZYK UŻYWANY W DOMU

Używanie języka polskiego w kontaktach domowych zadeklarowało 98,9% (3197,7 tys. osób) ludności mieszkającej w województwie małopolskim. Językiem polskim jako jedynym posługuje się 98,2% (3173,5 tys.) mieszkańców, a językiem polskim na przemian z innym niż polski – 0,8% (24,2 tys.). Językiem wyłącznie niepolskim posługuje się w kontaktach domowych 1,7 tys. osób. Brak jest informacji jakiego języka używa w domu 33,0 tys. osób.

Najczęściej wymienianymi językami niepolskimi używanymi w kontaktach domowych są języki:

- angielski - 11,3 tys. odpowiedzi
- niemiecki - 3,9 tys. odpowiedzi
- romski - 2,2 tys. odpowiedzi
- łemkowski - 1,8 tys. odpowiedzi
- francuski - 1,6 tys. odpowiedzi
- włoski - 1,6 tys. odpowiedzi

Wśród obywateli polskich powszechnie używanym jest język polski, a tylko niewielki odsetek (blisko 0,05%) w kontaktach domowych posługuje się wyłącznie językiem niepolskim. Również wśród cudzoziemców język polski jest używany wyłącznie lub na przemian z niepolskim. Tylko 8,9% nieposiadających obywatelstwa polskiego używa w domu wyłącznie języka innego niż polski.

Tabl.18. Ludność według obywatelstwa oraz języka używanego w domu w 2002 r.

JĘZYK	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Z nieustalonym obywatelstwem
OGÓŁEM	3232,4	3194,8	2,6	35,0
Wyłącznie polski	3173,5	3167,7	1,3	4,5
Polski z niepolskim (i)				
razem	24,2	23,1	1,0	0,1
z jednym niepolskim	23,2	22,2	0,9	0,1
z dwoma niepolskimi	1,0	1,0	0,1	0,0
Wyłącznie niepolski (e)				
razem	1,7	1,5	0,2	0,0
jeden niepolski	1,6	1,4	0,2	0,0
dwa niepolskie	0,0	0,0	0,0	-
Nieustalony	33,0	2,6	0,0	30,3

Spośród deklarujących inną niż polska narodowość większość osób odpowiedziała, że w domu posługuje się językiem polskim (wyłącznie - 35,1%, a polskim na przemian z niepolskim - 50,9%). Tylko 13,9% deklarujących inną narodowość niż polska używa w domu wyłącznie języka niepolskiego.

Tabl.19. Ludność według deklarowanej narodowości i języka używanego w domu w 2002 r.

JĘZYK	Ogółem	Narodowość		
		poliska	niepoliska	nieustalona
w tysiącach				
OGÓŁEM	3232,4	3191,0	8,3	33,1
Język używany w domu:				
wyłącznie polski	3173,5	3170,5	2,9	0,0
polski z niepolskim (i)	24,2	20,0	4,2	0,0
wyłącznie niepolski (e)	1,7	0,5	1,2	0,0
brak danych	33,0	0,0	0,0	33,0

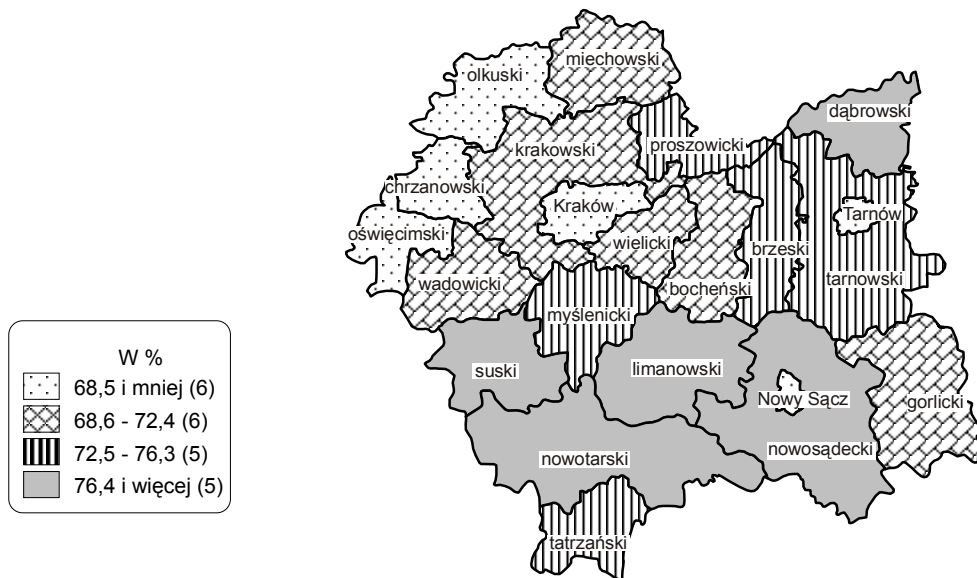
LUDNOŚĆ ZASIEDZIAŁA I MOBILNA

Wyniki spisu 2002 wykazują, że mieszkańcy Małopolski należą do najbardziej zasiedziałej ludności w skali całego kraju. 68,3% ludności naszego województwa (2206,0 tys. osób) mieszka w miejscowości aktualnego zamieszkania od urodzenia. Oznacza to, że osoby te nie opuszczały miejscowości urodzenia (miejscowości, w której znajdował się dom rodzinny) na okres 12 miesięcy lub dłuższy. Również w skali całej Polski zdecydowana większość osób nie zmieniała swego miejsca zamieszkania ale wskaźnik ten jest znacznie niższy niż w Małopolsce i wynosi 59,2%. Ludność mobilna stanowiła 30,6% ogółu mieszkańców województwa małopolskiego (w Polsce 39,2%).

Większą zasiedziałością w naszym województwie, podobnie jak w Polsce, charakteryzują się mężczyźni – 70,2% stwierdziło, że mieszka w miejscowości aktualnego zamieszkania od urodzenia. U kobiet wskaźnik ten był niższy o blisko 4 punkty procentowe i wyniósł 66,4%.

Rozpatrując charakter miejscowości zamieszkania ludności zdecydowanie większa zasiedziałość, tak w Małopolsce jak i w całym kraju, cechuje mieszkańców wsi. 77,6% mieszkańców obszarów wiejskich województwa małopolskiego stwierdziło, że mieszka od urodzenia (w Polsce 67,3%). Tak samo odpowiedziało tylko 59,0% mieszkańców miast (w Polsce 54,2%). Obszarami, w których przeważa ludność zamieszkała od urodzenia są powiaty leżące w południowej części naszego województwa: limanowski (80,0%) oraz nowotarski (80,6%). Najmniejszą zasiedziałością charakteryzują się miasta na prawach powiatu, a wśród nich miasto Kraków – 57,1%.

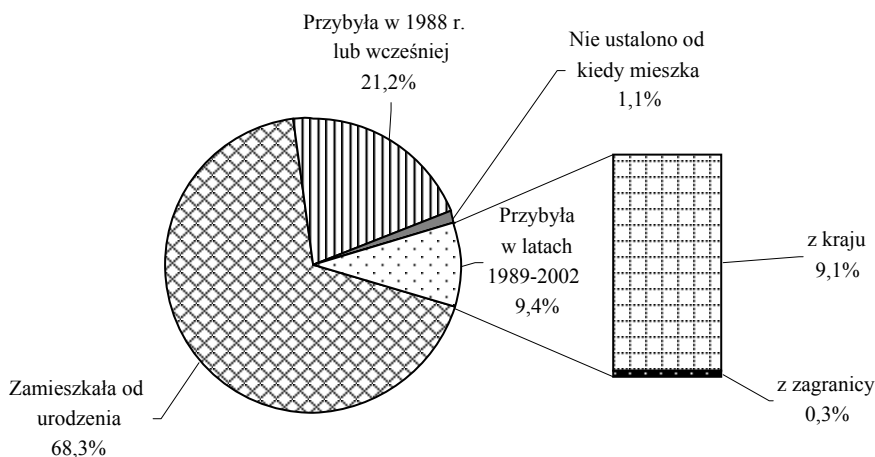
Ludność zamieszkała od urodzenia w obecnej miejscowości w 2002 r.

Spośród osób mobilnych w Małopolsce blisko 1/3 migrowała w latach 1989 – 2002 (w Polsce ponad 1/4), pozostali zmienili miejsce zamieszkania przed 1989 rokiem.

Dla 97,3% ludności przybytej w latach 1989 – 2002 poprzednim miejscem zamieszkania było inne miejsce w kraju, a tylko dla 2,7% – zagranicą. Wynika z tego, że w naszym województwie, podobnie jak w całym kraju, dominowały migracje wewnętrzne.

Ludność według okresu zamieszkiwania w obecnej miejscowości w 2002 r.

Analizując strukturę wiekową można zauważyć znaczne zróżnicowanie zasiedziałości ludności Małopolski w poszczególnych grupach wiekowych. Najwyższy odsetek osób zamieszkałych od urodzenia w ogólnej liczbie ludności danej grupy wiekowej jest w przedziale 0 - 9 lat i wynosi 93,8% (dla Polski 91,7%). Dla następnych dziesięcioletnich przedziałów wiekowych wskaźnik ten jest już znacznie niższy. W naszym województwie najniższy odsetek osób zamieszkałych od urodzenia występuje wśród osób w wieku 50 – 59 lat i wynosi 49,6%. Na tak niski poziom tego wskaźnika wpłynęła wysoka mobilność ludności mieszkającej w miastach województwa małopolskiego.

Struktura wieku ludności napływowej zależy od okresu przesiedlania się. Zdecydowana większość osób w wieku do 39 lat przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania w latach 1989 – 2002. Ludność w wieku 40 lat i więcej przybyła przed 1989 rokiem. Taka prawidłowość jest charakterystyczna dla całej ludności Polski. W województwie małopolskim najwyższy odsetek ludności przybyłej wystąpił w grupie osób w wieku 50 – 69 lat. Ludność ta migrowała w 1988 roku i wcześniej. Odsetek osób przybyłych do miejscowości aktualnego zamieszkania w latach 1989 – 2002 wśród tej grupy osób jest niewielki.

Analizując zależności między okresem zamieszkiwania w miejscowości, a stanem cywilnym prawnym można dostrzec w naszym województwie liczebną przewagę ludności wszystkich kategorii stanu cywilnego mieszkającej od urodzenia nad ludnością przybyłą. Największa liczebna przewaga mieszkających od urodzenia występuje, podobnie jak w Polsce, wśród kawalerów i panien. Szczególnie jest to widoczne na obszarach wiejskich. W miastach naszego województwa wśród żonatych i zamężnych pozostających w małżeństwie oraz wdowców i wdów przeważa ludność przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania.

Tabl.20. Ludność w wieku 15 lat w więcej według okresu zamieszkiwania i stanu cywilnego prawnego w 2002 r.

STAN CYWILNY PRAWNY	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia		Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania razem		Nie ustalono od kiedy mieszka	
		w tys.	w % ogółem	w tys.	w % ogółem	w tys.	w % ogółem
OGÓŁEM	2607,5	1628,5	62,5	948,0	36,4	31,0	1,2
Kawalerowie, panny	789,6	624,6	79,1	160,1	20,3	4,9	0,6
Żonaci, zamężne	1500,7	835,9	55,7	655,2	43,7	9,7	0,6
pozostający w związku małżeńskim	1478,1	821,7	55,6	646,9	43,8	9,5	0,6
niepozostający w związku małżeńskim	22,7	14,2	62,5	8,3	36,8	0,2	0,8
Wdowcy, wdowy	229,4	126,3	55,1	102,0	44,4	1,2	0,5
Rozwiedzeni, rozwiedzione	62,8	34,2	54,4	28,3	45,0	0,4	0,6
Separowani, separowane ...	1,8	1,1	61,5	0,7	38,1	0,0	0,4
Nieustalony	23,1	6,4	27,8	1,8	7,6	14,9	64,5

Z danych uzyskanych w spisie wynika, że poziom wykształcenia jest ważnym czynnikiem wpływającym na mobilność społeczną. Tendencje występujące w naszym województwie nie odbiegają od ogólnokrajowych – im poziom wykształcenia wyższy, tym skłonność do migracji jest większa.

Tabl.21. Ludność w wieku 13 lat i więcej według okresu zamieszkiwania i poziomu wykształcenia w 2002 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia		Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania razem		Nie ustalono od kiedy mieszka	
		w tys.	w % ogółem	w tys.	w % ogółem	w tys.	w % ogółem
OGÓŁEM	2707,0	1717,1	63,4	958,2	35,4	31,8	1,2
Wyższe	272,9	132,0	48,4	140,3	51,4	0,6	0,2
Policealne	88,6	50,4	56,8	38,1	43,0	0,1	0,2
Średnie	755,4	451,6	59,8	302,6	40,1	1,1	0,1
ogólnokształcące	228,6	132,6	58,0	95,5	41,8	0,5	0,2
zawodowe	526,8	319,1	60,6	207,1	39,3	0,7	0,1
Zasadnicze zawodowe	679,2	436,2	64,2	242,2	35,7	0,9	0,1
Podstawowe ukończone	782,9	569,3	72,7	212,0	27,1	1,7	0,2
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	85,0	65,8	77,5	19,0	22,4	0,1	0,2
Nieustalony	43,0	11,8	27,5	3,9	9,1	27,2	63,3

Wśród ludności przybyłej do miejscowości aktualnego zamieszkania najwyższy odsetek odnotowano dla osób z wykształceniem wyższym – 51,4% (w Polsce 56,9%), najniższy zaś dla osób mających wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego – 22,4% (w Polsce 39,6%).

W grupie osób z wykształceniem wyższym wystąpił także najwyższy odsetek osób, które w latach 1989 – 2002 przybyły lub powróciły z zagranicy. W Małopolsce osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 28,6% spośród wszystkich, które przybyły lub powróciły z zagranicy do miejscowości aktualnego zamieszkania (w Polsce 28,8%). Kolejne grupy to osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 21,8% (taki sam odsetek występuje w Polsce) oraz zasadniczym zawodowym – 16,1% (w Polsce 13,7%).

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH ZBIOROWYCH

Gospodarstwem zbiorowym określa się osoby zamieszkałe w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W 2002 roku w województwie małopolskim spisano 46869 mieszkańców gospodarstw zbiorowych, co stanowi 1,4% ogółu spisanej ludności. W Polsce wskaźnik ten kształtował się na nieco niższym poziomie i wyniósł 1,1%. W porównaniu do 1988 roku nastąpił spadek liczby mieszkańców tych obiektów w naszym województwie o blisko 37% (w Polsce o około 44%).

Tabl.22. Mieszkańcy gospodarstw zbiorowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska			Województwo małopolskie		
	1988	2002	1988=100	1988	2002	1988=100
	w tys.			w tys.		
OGÓŁEM	741,7	417,3	56,3	74,2	46,9	63,2
Miasta	639,5	342,0	53,5	66,1	40,8	61,8
Wieś	102,2	75,3	73,7	8,1	6,0	74,6

Zarówno w 1988 roku jak i w 2002 roku większość mieszkańców gospodarstw zbiorowych, tak w Polsce jak i w województwie małopolskim, skupiona była w miastach. W naszym województwie w 2002 roku grupa ta stanowiła 87,2% ludności spisanej w gospodarstwach zbiorowych, a w 1988 r. 89,1%. Wskaźniki te nie odbiegają od poziomu krajowego (odpowiednio 82,0% w 2002 r. i 86,2% w 1988 r.). Najwięcej mieszkańców obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych na obszarach wiejskich Małopolski przebywało w zakładach opiekuńczo-leczniczych dla przewlekle chorych (48,5% ogólnej liczby osób spisanych w tego rodzaju obiektach). Na terenach wiejskich naszego województwa zlokalizowanych jest również około 35% domów pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych oraz ponad 25% domów dziecka. Podobna lokalizacja tych gospodarstw zbiorowych występuje na terenie całego kraju.

Rozpatrując gospodarstwa zbiorowe pod względem liczebności ich mieszkańców w 2002 roku dominują - zarówno w Polsce jak i w naszym województwie - domy studenckie, asystenckie, słuchaczy seminariów duchownych. Przebywa w nich w Małopolsce 39,5% ogółu mieszkańców gospodarstw zbiorowych. Jest to najwyższy wskaźnik w skali całego kraju. Na tak wysoki jego poziom decydujący wpływ miał fakt, iż Kraków jest jednym z głównych ośrodków akademickich i naukowych w Polsce. Na drugim miejscu pod względem liczebności mieszkańców znalazły się w naszym województwie klasztory i domy zakonne, w których przebywa 14,9% osób spisanych w gospodarstwach zbiorowych. Wskaźnik ten znacznie odbiega od krajowego (8,7%) i jest najwyższy w Polsce. Kolejne, liczne grupy osób stanowią mieszkańcy domów pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych (13,2% ludności gospodarstw zbiorowych) oraz internatów i burs (11,2%).

W obiektach zbiorowego zakwaterowania dominują osoby młode, będące w wieku do 30 lat. Stanowią one w Małopolsce 64,2%, a w Polsce 65,0% omawianej zbiorowości – co jest efektem dużego odsetka mieszkańców domów studenckich i internatów. Ludzie starsi, w wieku 60 lat i więcej, przeważają w domach pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych i stanowią blisko 70% mieszkańców tego typu gospodarstw zbiorowych. Duży odsetek ludzi starszych przebywa również w klasztorach i domach zakonnych (około 32% mieszkańców tych obiektów). Analizując wiek mieszkańców poszczególnych rodzajów obiektów zbiorowego zakwaterowania daje się zauważyć, że nie mają one jednorodnego charakteru. W domach pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych przebywają dzieci, a w internatach i bursach oraz domach studenckich, asystenckich, słuchaczy seminariów duchownych mieszkają również seniorzy. Taką sytuację wymuszają lokalne potrzeby i możliwości zapewnienia opieki wszystkim potrzebującym.

Tabl. 23. Mieszkańcy gospodarstw zbiorowych według wieku i typu obiektu w 2002 r.

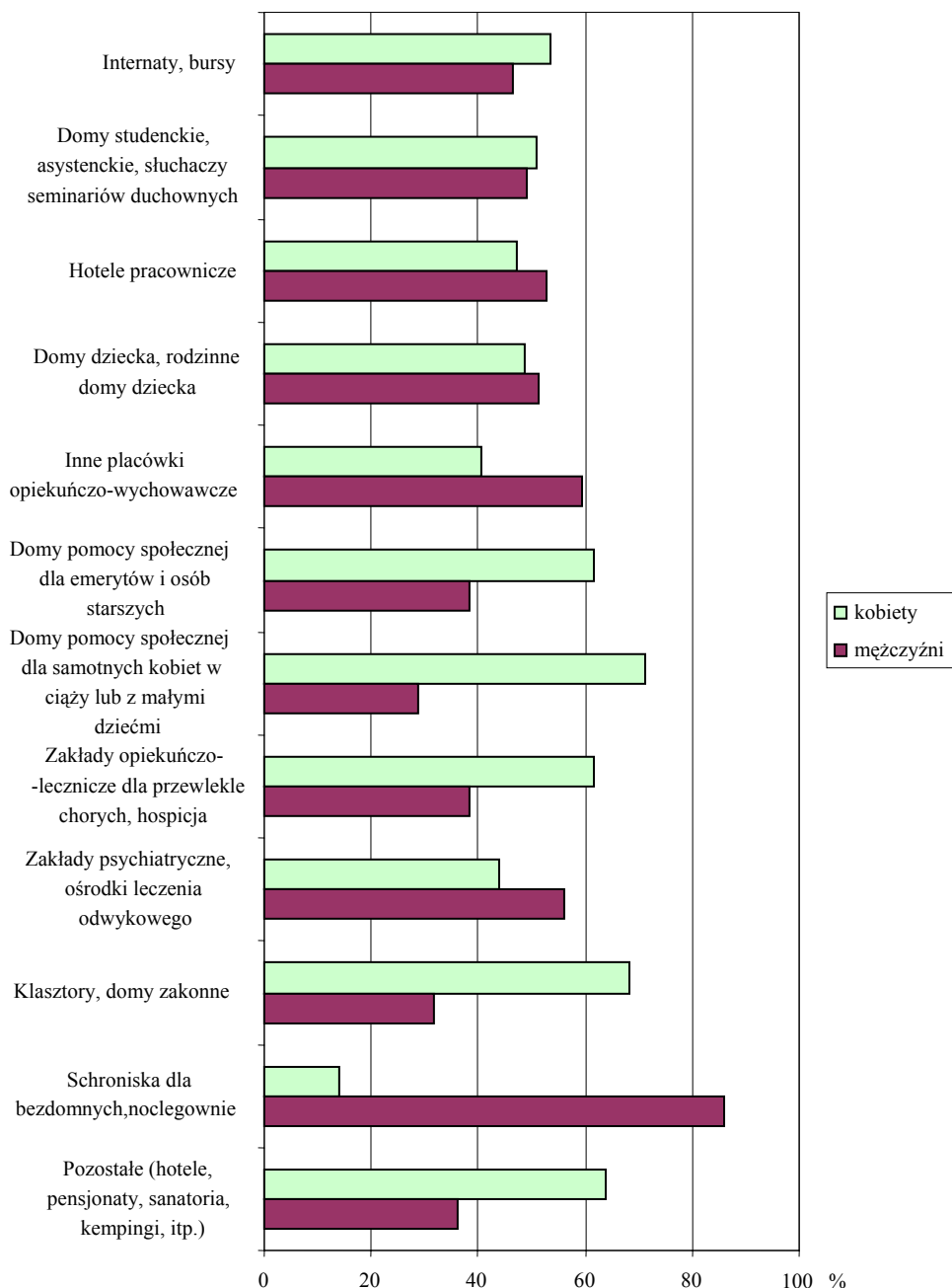
RODZAJ OBIEKTU	Ogółem	Grupy wiekowe								
		0-14 lat	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	nie-ustalony
OGÓLEM	46869	2399	7322	16806	3596	3540	2993	2471	7713	29
Internaty i bursy ...	5267	134	3798	1236	53	17	15	8	6	-
Domy studenckie, asystenckie, słuchaczy seminariów duchownych	18514	295	1767	14109	1822	399	81	16	19	6
Hotele pracowni- cze	2867	456	93	263	586	801	410	186	53	19

Tabl. 23. Mieszkańcy gospodarstw zbiorowych według wieku i typu obiektu w 2002 r. (dok.)

RODZAJ OBIEKTU	Ogółem	Grupy wiekowe								
		0-14 lat	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	nie-ustalony
Domy dziecka, rodzinne domy dziecka	920	583	323	13	-	-	-	-	-	1
Inne placówki opiekuńczo-wychowawcze	1966	722	1119	125	-	-	-	-	-	-
Domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	6204	39	46	80	117	271	531	854	4266	-
Domy pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi	111	55	8	6	9	22	5	4	2	-
Zakłady opiekuńczo-lecznicze dla przewlekle chorych, hospicja	2545	83	86	114	133	322	493	401	913	-
Zakłady psychiatryczne, ośrodki leczenia odwykowego	366	-	3	37	38	63	72	55	97	1
Klasztory, domy zakonne	6970	-	55	688	698	1452	1132	719	2226	-
Schroniska dla bezdomnych, noclegownie	738	15	11	27	41	118	223	214	88	1
Pozostałe (hotele, pensjonaty, sanatoria, kempingi, itp.)	401	17	13	108	99	75	31	14	43	1

Rozpatrując gospodarstwa zbiorowe pod względem płci da się zauważyć w Małopolsce, podobnie jak w kraju, przewagę kobiet. W naszym województwie w obiektach zbiorowego zakwaterowania przebywa 25585 kobiet, co stanowi 54,6% ogólnej liczby mieszkańców gospodarstw zbiorowych (w Polsce 51,9%). Dominują one w większości rodzajów obiektów zbiorowego zakwaterowania, a przede wszystkim w domach pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi (70,3% mieszkańców to kobiety) oraz w klasztorach i domach zakonnych (odpowiednio 68,1%). Mężczyźni zdecydowaną większość stanowią w schroniskach dla bezdomnych i noclegowniach – około 86% mieszkańców tego typu obiektów.

Struktura mieszkańców gospodarstw zbiorowych według typu obiektu zbiorowego zakwaterowania i płci w 2002 r.

Mieszkańcy gospodarstw zbiorowych w Małopolsce stanowią 11,2% wszystkich mieszkańców tego typu obiektów w Polsce, co plasuje województwo na drugim miejscu w kraju, po województwie mazowieckim.

ŹRÓDŁA UTRZYMANIA LUDNOŚCI

Porównując wyniki spisu ludności 2002 z danymi uzyskanymi z przeprowadzonego prawie 14 lat wcześniej poprzedniego spisu - można zaobserwować bardzo istotne zmiany dotyczące struktury ludności według źródeł utrzymania.

Tabl.24. Ludność według głównego źródła utrzymania w latach 1988 i 2002

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA a = Polska b = woj. małopolskie	1988		2002		
	w tysią- cach	w %	w tysią- cach	w %	1988=100
OGÓŁEM	a 37879,1	100,0	38230,1	100,0	100,9
	b 3087,5	100,0	3232,4	100,0	104,7
Dochody z pracy	a 17218,2	45,4	12354,6	32,3	71,8
	b 1400,1	45,3	1030,7	31,9	73,5
poza rolnictwem	a 13178,6	34,8	10710,1	28,0	81,3
	b 1056,4	34,2	899,8	27,8	85,0
w rolnictwie	a 4039,6	10,6	1644,5	4,3	40,7
	b 343,7	11,1	130,9	4,1	38,1
Niezarobkowe źródło	a 6806,8	18,0	10691,7	28,0	157,1
	b 579,5	18,8	888,4	27,5	153,3
Dochody z własności	a -	-	27,1	0,1	-
	b -	-	2,3	0,1	-
Na utrzymaniu	a 13854,1	36,6	14547,2	38,0	105,0
	b 1107,9	35,9	1262,8	39,1	114,0
Nieustalone źródło utrzymania ..	a -	-	609,5	1,6	-
	b -	-	48,3	1,5	-

W 2002 roku 1921,3 tys. mieszkańców Małopolski posiadało własne źródła dochodów, którymi mogły być: dochody z pracy, dochody pochodzące ze świadczeń społecznych (tzw. niezarobkowych źródeł utrzymania) lub dochody z własności, tj. z tytułu oddanych w dzierżawę gruntów rolnych, dochodów z lokat kapitałowych, z odsetek z oszczędności i udziału w zyskach przedsiębiorstw. Natomiast 1262,8 tys. osób pozostawało na utrzymaniu, a dla 48,3 tys. osób nie udało się ustalić źródła dochodu.

Z prezentowanych danych wynika, że wskaźnik procentowy ludności posiadającej własne źródło dochodów kształtuje się, zarówno w województwie małopolskim jak i w Polsce, na tym samym poziomie, tj. około 60%.

Udział osób posiadających własne źródło dochodów w ogólnej liczbie ludności woj. małopolskiego w 2002 r. wyniósł 59,4%, podczas gdy w 1988 r. – 64,1%. Spadek o 4,7 punktu procentowego spowodowany był głównie zmniejszeniem się liczby osób posiadających dochody z pracy, co w konsekwencji zwiększyło odsetek osób będących na utrzymaniu z 35,9% w 1988 r. do 39,1% w 2002 r.

Wskaźnik procentowy ludności posiadającej własne źródła dochodów zamieszkującej w miastach naszego województwa wynosi 60,7%, na wsi 58,2%. Spośród miejskiej ludności w wieku produkcyjnym mobilnym 62,3% posiadało własne źródło dochodu, a w wieku produkcyjnym niemobilnym 88,7%. Analogicznie dla mieszkańców wsi będących w wieku produkcyjnym mobilnym wskaźnik ten wyniósł 68,8%, w wieku produkcyjnym niemobilnym 91,7%. Dla ludności w wieku poprodukcyjnym wskaźnik procentowy własnego źródła dochodów wynosił w miastach 95,6%, na wsi 98,5%. Nieco ponad 1% ludności miejskiej w wieku przedprodukcyjnym posiadało własne źródło dochodu, na wsi 0,4%.

Wśród osób, które w 2002 r. posiadały własne źródło utrzymania największą grupę stanowiły osoby utrzymujące się z dochodów z pracy - 31,9%, a następnie z niezarobkowych źródeł (emerytur, rent, zasiłków) – 27,5%. W 1988 roku odsetki te kształtowały się odpowiednio 45,3% oraz 18,8%. W spisie 2002 r. odnotowano także niewielką grupę osób (ok. 2 tys.), dla których źródłem utrzymania były dochody z własności.

Tabl.25. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Główne źródło utrzymania ludności			
		dochody z pracy	niezarob- kowe źródło	na utrzy- maniu ^a	nieustalo- ne źródło
		w %			
OGÓŁEM	3232,4	31,9	27,5	39,1	1,5
w wieku:					
przedprodukcyjnym	785,6	0,1	0,6	98,3	1,0
produkcyjnym	1960,8	52,1	21,5	24,6	1,9
mobilnym	1305,8	56,0	9,4	32,6	2,1
niemobilnym	655,0	44,2	45,7	8,6	1,5
poprodukcyjnym	485,8	1,9	95,1	2,3	0,7
nieustalonym	0,1	18,8	5,3	30,8	45,1
MĘŻCZYŹNI	1569,6	35,8	24,1	38,6	1,5
w wieku:					
przedprodukcyjnym	402,4	0,1	0,6	98,3	1,0
produkcyjnym	1009,5	55,2	22,2	20,8	1,8
mobilnym	660,7	60,7	9,0	28,3	2,0
niemobilnym	348,8	44,9	47,2	6,5	1,5
poprodukcyjnym	157,6	2,0	96,6	0,7	0,7
nieustalonym	0,1	17,5	3,2	42,9	36,5
KOBIETY	1662,8	28,2	30,7	39,6	1,5
w wieku:					
przedprodukcyjnym	383,2	0,1	0,6	98,3	1,0
produkcyjnym	951,4	48,7	20,8	28,6	2,0
mobilnym	645,1	51,2	9,8	36,9	2,2
niemobilnym	306,2	43,4	43,9	11,1	1,6
poprodukcyjnym	328,2	1,8	94,4	3,1	0,7
Nieustalonym	0,1	20,0	7,1	20,0	52,9

a Łącznie z dochodami z własności.

Wśród mieszkańców miast 32,7% utrzymywało się z **dochodów z pracy**, a wśród ludności wiejskiej wskaźnik ten był niższy o 1,6 punktu procentowego. 53,0% ludności w wieku mobilnym mieszkającej w miastach posiadało własne źródło utrzymania z dochodów z pracy, na wsi 59,2%. Zarówno w mieście jak i na wsi największą grupę stanowiły osoby zatrudnione najemnie w sektorze prywatnym. W miastach 46,4% ludności w wieku niemobilnym posiadało własne źródło utrzymania z dochodów z pracy, a na wsi 41,3%. Najliczniejszą grupę wieku niemobilnego stanowiły osoby utrzymujące się z pracy w sektorze publicznym. Blisko 2% ludności w wieku poprodukcyjnym posiadało własne źródło dochodu pochodzące z pracy – w miastach głównie najemnej w sektorze publicznym, a na wsi przeważnie w swoim gospodarstwie rolnym. Niewielki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (około 0,1%) utrzymywało się głównie z dochodów z pracy.

W 2002 r. w porównaniu do 1988 r. liczba osób utrzymujących się z pracy zmniejszyła się o 369 tys. czyli o 26,4% (w Polsce o blisko 30%).

Tabl.26. Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Polska		Województwo małopolskie	
	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %
OGÓŁEM	38230,1	100,0	3232,4	100,0
Dochody z pracy	12354,6	32,3	1030,7	31,9
poza rolnictwem	10710,1	28,0	899,8	27,8
w sektorze publicznym	4385,4	11,4	376,8	11,7
w sektorze prywatnym	6324,7	16,6	523,0	16,2
w rolnictwie	1644,5	4,3	130,9	4,1
w sektorze publicznym	37,5	0,1	1,5	0,0
w sektorze prywatnym	1607,0	4,2	129,5	4,0
Niezarobkowe źródło	10691,7	28,0	888,4	27,5
w tym:				
emerytura	5323,5	13,9	378,5	11,7
renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka)	2529,7	6,6	314,2	9,7
renta rodzinna	837,7	2,2	65,5	2,0
zasilek dla bezrobotnych	611,3	1,6	35,6	1,1
zasilek pomocy społecznej	242,1	0,6	10,9	0,3
Dochody z własności	27,1	0,1	2,3	0,1
Na utrzymaniu	14547,2	38,0	1262,8	39,1
Nieustalone źródło utrzymania	609,5	1,6	48,3	1,5

Z analizy danych spisowych wynika, iż **dochód z pracy poza rolnictwem** stanowił w 2002 r. podstawę utrzymania dla 46,8% ludności woj. małopolskiego posiadającej własne źródło utrzymania, natomiast w 1988 r. 53,4%. Należy zwrócić uwagę na bardzo duży spadek liczby osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie. **Dochód z pracy w rolnictwie** w 2002 r. stanowił podstawę utrzymania tylko dla 6,8% posiadających własne źródło utrzymania, podczas gdy w 1988 r. dla 17,4% osób.

Tabl.27. Ludność według miejsca zamieszkania i głównego źródła utrzymania w 2002 r.

GŁÓWNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA	Ogółem		Miasta		Wieś	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3232,4	100,0	1629,9	50,3	1605,5	49,7
Ludność utrzymująca się z pracy	1030,7	100,0	531,7	51,6	499,0	48,4
najemnej	795,6	100,0	458,2	57,6	337,4	42,4
w sektorze publicznym	378,3	100,0	229,8	60,8	148,4	39,2
w sektorze prywatnym	417,3	100,0	228,3	54,7	188,9	45,3
w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)	123,0	100,0	4,9	4,0	118,1	96,0
na rachunek własny poza rolnictwem, w rolnictwie poza swoim gospodar- stwem rolnym (działką rolną) lub z do- z dochodów z najmu	112,2	100,0	68,6	61,2	43,6	38,8
Ludność utrzymująca z niezarobkowych źródeł	888,4	100,0	454,0	51,1	434,4	48,9
Ludność utrzymująca się z dochodów z własności	2,3	100,0	1,4	61,7	0,9	38,3
Ludność na utrzymaniu	1262,8	100,0	601,5	47,6	661,3	52,4
Nieustalone źródło utrzymania	48,3	100,0	38,3	79,4	9,9	20,6

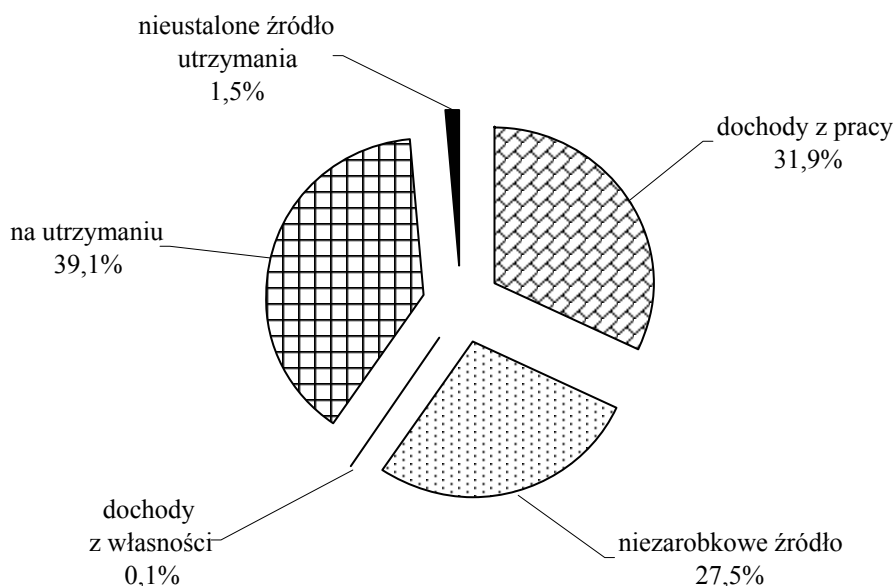
W poszczególnych powiatach województwa małopolskiego udział procentowy osób utrzymujących się z dochodów z pracy wahał się od 27,5% w powiecie gorlickim i nowosądeckim do 37,2% w powiecie proszowickim.

W województwie małopolskim zdecydowana większość ludności utrzymywała się z dochodów z pracy poza rolnictwem 27,8%, a tylko 4,1% z pracy w rolnictwie. Odsetek osób utrzymujących się głównie z pracy poza rolnictwem w poszczególnych powiatach wahał się od 17,7% w powiecie proszowickim do 33,9% w mieście Krakowie. Największy odsetek ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie odnotowano w powiatach proszowickim i miechowskim (19,5% i 14,7%), natomiast najmniejszym (od 0,2% do 0,4%) charakteryzowały się trzy duże miasta Małopolski – Kraków, Nowy Sącz i Tarnów oraz jeden z najbardziej zurbanizowanych powiatów – chrzanowski.

Zmniejszenie się liczby osób utrzymujących się z pracy związane było głównie z załamaniem się rynku pracy i silnym wzrostem bezrobocia w latach dziewięćdziesiątych, które dotknęło osoby w różnym wieku, ale szczególnie ludzi młodych oraz w wieku mobilnym.

W 2002 r. w porównaniu z 1988 r. odnotowano ponad 1,5 – krotny przyrost liczby osób utrzymujących się z **niezarobkowych źródeł** (z 579 tys. do 888 tys.). W miastach niezarobkowe źródło utrzymania posiadało 27,9% ludności, na obszarach wiejskich wskaźnik ten był o 0,8 punktu procentowego niższy.

Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

Wśród utrzymujących się z niezarobkowych źródeł 42,6% (w Polsce 49,8%) stanowiły osoby utrzymujące się głównie z emerytury (pracowniczej lub rolnej), a dla prawie co trzeciej osoby (w Polsce co czwartej) głównym źródłem utrzymania była renta z tytułu niezdolności do pracy (inwalidzka). Natomiast zasiłek dla bezrobotnych stanowił główne źródło utrzymania dla 4,0% osób, w Polsce dla 5,7%.

W powiatach województwa małopolskiego wskaźnik procentowy osób utrzymujących się głównie z niezarobkowego źródła wahał się od 23,4% (nowotarski) do 32,0% (chrzanowski). Analizując niezarobkowe źródła utrzymania według rodzajów odnotowano znaczne różnice między powiatami, co przedstawia poniżej prezentowana tabela.

Tabl.28. Struktura ludności według rodzaju niezarobkowego źródła utrzymania i powiatów w 2002 r.

POWIATY	Ogółem	W tym utrzymujący się z					
		emerytur	rent		zasiłku dla bezrobotnych	zasiłku pomocy społecznej	innego niezarobkowego źródła
			razem	w tym z tytułu niezdolności do pracy			
w %							
OGÓŁEM	100,0	42,6	44,2	35,4	4,0	1,2	8,0
Powiaty							
bocheński	100,0	41,6	48,8	38,7	3,6	0,9	5,0
brzeski	100,0	42,3	46,8	35,9	4,2	0,8	5,9
chrzanowski	100,0	46,2	42,0	30,5	2,7	1,6	7,5
dąbrowski	100,0	48,2	38,7	31,9	5,6	1,2	6,3
gorlicki	100,0	39,6	43,8	34,1	6,7	1,3	8,6
krakowski	100,0	36,1	53,4	44,5	3,3	0,9	6,2
limanowski	100,0	32,7	52,3	45,6	7,8	1,2	5,9
miechowski	100,0	54,7	36,8	29,4	2,1	1,0	5,4
myślenicki	100,0	32,5	56,1	47,7	4,4	1,3	5,8
nowosądecki	100,0	31,7	52,5	44,0	8,6	1,3	6,0
nowotarski	100,0	43,2	45,2	38,7	3,6	1,3	6,8
olkuski	100,0	42,7	43,6	34,4	4,8	1,2	7,7
oświęcimski	100,0	53,8	31,7	22,4	2,6	1,4	10,4
proszowicki	100,0	43,2	50,4	45,5	1,8	1,0	3,6
suski	100,0	44,6	45,9	35,7	3,3	1,2	5,1
tarnowski	100,0	42,0	46,0	36,4	3,4	1,0	7,6
tatrzański	100,0	44,8	43,2	37,0	3,6	1,2	7,2
wadowicki	100,0	50,4	35,4	26,5	3,3	1,1	9,8
wielicki	100,0	37,0	51,4	41,0	3,8	1,4	6,4
Miasta na prawach powiatu							
Kraków	100,0	45,3	40,1	31,4	2,9	1,1	10,5
Nowy Sącz	100,0	38,0	44,3	36,6	7,9	1,8	8,0
Tarnów	100,0	43,9	40,6	31,8	2,9	2,0	10,5

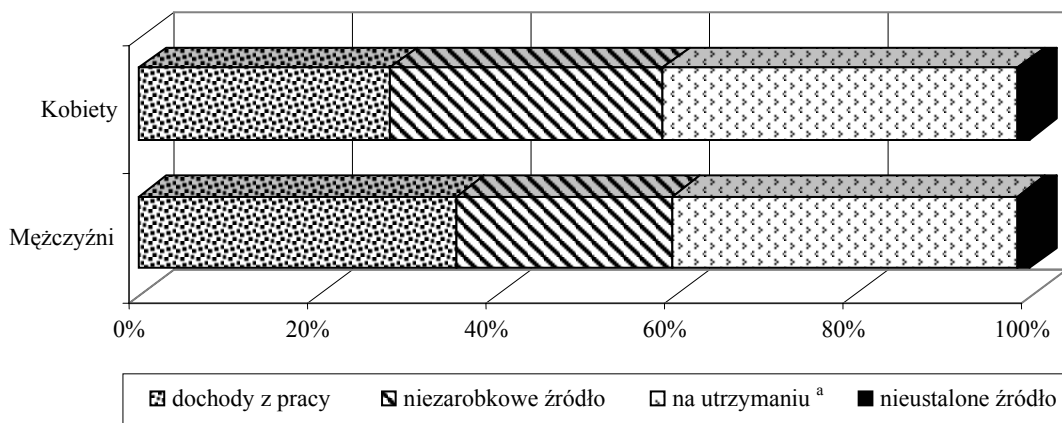
Należy nadmienić, że wśród osób dla których głównym źródłem utrzymania jest renta – dla 80,1% jest to renta z tytułu niezdolności do pracy. W dziewięciu powiatach wskaźnik ten osiągnął wyższą wartość. Najwyższy odsetek odnotowano w powiecie proszowickim – 90,3%, a najniższy w powiecie oświęcimskim – 70,7%.

Według wyników spisu 2002 r. na 100 osób utrzymujących się głównie z własnych dochodów pochodzących z pracy przypada 86 osób (w Polsce 87), których głównym źródłem utrzymania jest niezarobkowe źródło. W 1988 r. wskaźnik ten był w naszym województwie znacznie niższy i wynosił 41 na 100.

Wyniki spisu pokazały, że 39,1% mieszkańców województwa małopolskiego pozostawało na utrzymaniu innych osób. W miastach ludność utrzymywana stanowiła 37,0% społeczności miejskiej, natomiast na wsi 41,2% ludności wsi. Liczba osób utrzymywanych przypadająca na 1000 osób posiadających własne źródła utrzymania zwiększyła się w Małopolsce z 560 w 1988 r. do 657 w 2002 r. (w Polsce odpowiednio z 577 do 631). W spisie 2002 r. w większości powiatów województwa małopolskiego wskaźnik ten był wyższy od średniego wskaźnika dla województwa. Najwięcej osób utrzymywanych – 45,6% pozostawało w powiecie nowosądeckim. Najniższy wskaźnik (33,8%) pozostających na utrzymaniu wystąpił w powiecie miechowskim – o 5,3 punktu procentowego mniejszy niż ogólny w województwie.

Na uwagę zasługuje stosunkowo duży odsetek osób młodych będących na utrzymaniu. Niemal co czwarta osoba będąca w wieku produkcyjnym była na utrzymaniu, przy czym prawie co trzecia w wieku mobilnym. Większość utrzymywanych stanowiły kobiety – 52,1%, dla mężczyzn wskaźnik ten wyniósł – 47,9%.

Ludność według głównego źródła utrzymania i płci w 2002 r.

a łącznie z dochodami z własności.

Dla 2,4% kobiet i mężczyzn mieszkających w miastach naszego województwa nie zostało ustalone źródło utrzymania, a na wsi dla 0,6%.

BIORCY ŚWIADCZEŃ SPOŁECZNYCH

Według wyników spisu 2002 r. około 942,6 tys. osób deklarowało aktualne pobieranie świadczeń z ZUS, FUS, KRUS, opieki społecznej takich jak: emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki z pomocy społecznej, pielęgnacyjne, alimenty, itp.

Pobierający jedno świadczenie stanowili ponad 99% ogółu świadczeniobiorców, a tylko nieco ponad 7 tys. (0,8%) osób deklarowało pobieranie dwóch lub większej liczby świadczeń.

Tabl.29. Ludność deklarująca pobieranie świadczenia z niezarobkowego źródła według płci i rodzaju świadczenia w 2002 r.

RODZAJ POBIERANEGO ŚWIADCZENIA	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach				
OGÓLEM	942,6	403,5	539,1	484,7	457,9
w tym:					
pobierający jedno świadczenie razem	935,6	401,5	534,1	479,5	456,0

Tabl.29. Ludność deklarująca pobieranie świadczenia z niezarobkowego źródła według płci i rodzaju świadczenia w 2002 r. (dok.)

RODZAJ POBIERANEGO ŚWIADCZENIA	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach				
OGÓLEM (dok.)					
w tym (dok.):					
emerytura pracownicza, kombatancka i pochodne	322,0	151,0	171,0	203,9	118,1
emerytura rolna	65,2	14,8	50,4	5,0	60,2
renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka)	323,8	156,4	167,4	150,3	173,5
renta socjalna	14,1	7,0	7,1	6,1	7,9
renta rodzinna	77,8	12,0	65,7	40,0	37,8
zasiłek dla bezrobotnych	34,3	21,1	13,2	16,3	18,0
zasiłek pomocy społecznej ...	11,9	5,3	6,6	6,5	5,4
inne niezarobkowe źródło	86,5	33,8	52,7	51,5	35,0

Wśród biorców jednego świadczenia 41,4% osób deklarowało pobieranie emerytury (pracowniczej, kombatanckiej i pochodnej lub rolnej), prawie co trzecia osoba pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy (rentę inwalidzką), a zasiłek dla bezrobotnych był jedynym świadczeniem dla 3,7% biorców.

Ponad połowę (51,3%) osób pobierających świadczenia stanowiła ludność miejska. Wśród mieszkańców miast dominowały osoby pobierające emerytury – 43,6% (w ponad 97% przypadków – emerytury pracownicze). Około 31% świadczeniobiorców pobierało renty z tytułu niezdolności do pracy (renty inwalidzkie), nieco ponad 8% renty rodzinne, a ponad 3% zasiłki dla bezrobotnych.

Wśród ludności wiejskiej również dominowały osoby pobierające emerytury – 39,1% (z tego w ponad połowie przypadków emerytury rolne), a ponadto osoby otrzymujące renty inwalidzkie (38,0%). Podobnie jak w miastach kształtował się odsetek osób pobierających renty inwalidzkie oraz zasiłki dla bezrobotnych.

Najwyższy odsetek biorców świadczeń występował wśród ludności starszej. Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) w zdecydowanej większości pobierali emerytury (76,0%). Również kobiety w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej) najczęściej były biorcami emerytur (prawie 59%). Renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) była drugim z najczęściej pobieranych świadczeń prawie przez 26% kobiet wieku poprodukcyjnego i blisko 23% mężczyzn. Kolejnym świadczeniem była renta rodzinna pobierana głównie przez kobiety (14,0%).

Zarówno w miastach jak i na wsi wśród osób pobierających jedno świadczenie przeważały kobiety, stanowiąc odpowiednio 58,4% i 55,7%. One też dominowały jako świadczeniobiorcy w większości rodzajów pobieranych świadczeń. Największy odsetek stanowiły kobiety wśród biorców renty rodzinnej – 84,5% oraz emerytury rolnej – 77,3%.